

Do użytku służbowego

*Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Biłgoraju*

**Informacja o stanie bezpieczeństwa sanitarnego
powiatu biłgorajskiego
za 2022 rok**

Biłgoraj, dnia 30 marzec 2023 r.

Spis treści

Wprowadzenie.....	str. 3
I. Wstęp.....	str. 5
II. Nadzór sanitarny w zakresie higieny żywności, żywienia.....	str. 7
III. Nadzór sanitarny w zakresie higieny komunalnej.....	str. 28
IV. Nadzór sanitarny w zakresie higieny dzieci i młodzieży.....	str. 44
V. Nadzór sanitarny w zakresie higieny pracy i nadzoru nad chemikaliami.....	str. 51
VI. Nadzór sanitarny zakładów służby zdrowia i sytuacja epidemiologiczna powiatu ...	str. 59
VII. Zapobiegawczy nadzór sanitarny.....	str. 72
VIII. Oświata zdrowotna i promocja zdrowia.....	str. 77

WPROWADZENIE

Państwowa Inspekcja Sanitarna (PIS) jest powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego, w szczególności poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami: higieny środowiska, higieny pracy w zakładach pracy, higieny radiacyjnej, higieny procesów nauczania i wychowania, higieny wypoczynku i rekreacji, zdrowotnymi żywności, żywienia i produktów kosmetycznych, higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne – w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Wykonywanie ww. zadań, określonych w ustawie z dnia 14 marca 1985 roku o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2023 r. poz. 338) polega na sprawowaniu zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzeniu działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych i innych chorób powodowanych warunkami środowiska, a także na prowadzeniu działalności oświatowo-zdrowotnej.

W ścisłej współpracy z pionem nadzoru sanitarnego funkcjonuje baza laboratoryjna Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Specjalistyczne, o szerokim i elastycznym zakresie badań laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lublinie oraz laboratoria w powiatowych stacjach sanitarno-epidemiologicznych tworzą zintegrowany system badań laboratoryjnych Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa lubelskiego, w ramach którego wykonywane są badania środowiskowe, epidemiologiczne, żywności i wody, powietrza oraz pomiary radiacyjne.

Badania żywności, tj.:

- badania mikrobiologiczne,
- badania chemiczne (mykotoksyny, WWA, metale szkodliwe dla zdrowia, alkaloidy propanowe, alkaloidy sporyszu, cyjanowodór, pestycydy, azotany, 3-MCPD),
- skażenia promieniotwórcze,
- GMO,
- lekooporność,
- znakowanie

oraz:

- badania materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w zakresie migracji (metale, I-rzędowe aminy aromatyczne),

wykonywane są przez współpracujące laboratoria akredytowane Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Kielcach, Wrocławiu, Skierniewicach, Warszawie, Bydgoszczy, Rzeszowie, Łodzi, Zamościu, Krakowie, a także przez laboratorium Państwowego Instytutu Weterynaryjnego w Puławach.

W Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Biłgoraju (PSSE) zatrudniony jest personel posiadający wysokie kwalifikacje oraz specjalistyczną, ciągle poszerzaną wiedzę z zakresu ochrony zdrowia i profilaktyki zdrowotnej.

Funkcjonujący i stale doskonalony system zarządzania w poszczególnych komórkach bieżącego nadzoru sanitarnego jest gwarancją uzyskiwania wiarygodnych, dobrze udokumentowanych wyników kontroli i badań.

Systematyczne prowadzenie badań oraz dokonywanie okresowych ocen umożliwia Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Biłgoraju (PPIS) monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej powiatu oraz w razie konieczności, podejmowanie natychmiastowych działań interwencyjnych.

Na wypadek zaistnienia zagrożenia epidemiologicznego uruchomiono 24 h system powiadamiania alarmowego PSSE w Biłgoraju, nr tel. 887 435 926.

Mając świadomość rangi pełnionych zadań i chcąc je wykonywać w sposób w pełni kompetentny, w celu osiągnięcia i utrzymania wysokiego poziomu usług kontrolnych, PSSE w Biłgoraju wdrożyła i stale doskonali system zarządzania zgodny z normą PN-EN ISO/IEC 17020 „Ocena zgodności - Wymagania dotyczące działania różnych rodzajów jednostek przeprowadzających inspekcję”.

Ponadto funkcjonuje również w obszarze bezpieczeństwa żywności system wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i środkach żywienia zwierząt – RASFF - uruchamiany w sytuacji stwierdzenia żywności stanowiącej ryzyko dla zdrowia lub życia człowieka oraz system RAPEX (System Szybkiej Wymiany Informacji o Produktach Niebezpiecznych) – dotyczący kosmetyków.

I. WSTĘP

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Biłgoraju działa na obszarze powiatu biłgorajskiego.

Powiat biłgorajski obejmujący 14 gmin zajmuje powierzchnię 1681 km², którą zamieszkuje 99 178 ludności. Na terenie powiatu znajduje się 212 miejscowości, w tym 5 miast.

PPIS w Biłgoraju zadania wykonuje przy pomocy PSSE, której siedziba mieści się w Biłgoraju, przy ul. Gen. Henryka Dąbrowskiego 15.

PPIS w Biłgoraju realizuje zadania z zakresu zdrowia publicznego poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami:

- higieny środowiska,
- higieny pracy w zakładach pracy,
- higieny procesów nauczania i wychowania,
- higieny wypoczynku i rekreacji,
- zdrowotnymi żywności i żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością,
- zdrowotnymi żywności i żywienia i produktów kosmetycznych,

- higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w którym są udzielane świadczenia zdrowotne,
- ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawania chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych,

poprzez następujące komórki organizacyjne:

- Oddział Nadzoru Sanitarnego, w skład którego wchodzi:
  - sekcja Higieny Żywności, Żywienia
  - sekcja Nadzoru Przeciw/Epidemicznego,
  - sekcja Higieny Komunalnej,
  - sekcja Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami,
  - sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży,
  - stanowisko pracy ds. Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego,
- Sekcję Oświaty Zdrowotnej i Promocja Zdrowia,
- Oddział Ekonomiczny i Administracyjny.

W roku sprawozdawczym 2022 pracownicy PSSE w Biłgoraju przeprowadzili ogółem 991 kontroli (wizytacje), w wyniku których wydano 199 decyzji merytorycznych oraz 177 decyzji płatniczych. Wystawiono ogółem 40 postanowień.

Za uchybienia natury higienicznej i zdrowotnej stwierdzone podczas kontroli sanitarnych nałożono łącznie 24 mandaty karne na sumę 4950 zł.

W roku 2022 pobrano do badania laboratoryjnego łącznie 261 próbek, w tym: 124 próbek żywności, w tym 1 próba wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz 137 próbek wody.

II. Nadzór sanitarny w zakresie higieny żywności i żywienia

Do zadań sekcji Higieny Żywności i Żywienia (HŻŻ) należy kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w zakresie:

- warunków produkcji, transportu, przechowywania i wprowadzania do obrotu żywności oraz warunków żywienia zbiorowego,
- nadzoru nad jakością zdrowotną żywności,
- warunków zdrowotnych obrotu przedmiotami użytku, materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz innymi wyrobami mogącymi mieć wpływ na zdrowie ludzi.

W roku 2022 w sekcji HŻŻ zatrudnionych było 6 osób. Pięciu pracowników sekcji posiada wyższe wykształcenie oraz specjalizacje i/lub studia podyplomowe związane z bezpieczeństwem żywności. Pracownicy przeprowadzają planowe, wynikające z wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego urzędowe kontrole żywności, zajmują się problemami doraźnymi wynikającymi z doniesień konsumenckich, interwencji oraz zgłoszeniami w systemie RASFF, itp.

We współpracy z Zapobiegawczym Nadzorem Sanitarnym pracownicy sekcji HŻŻ dokonują oceny projektów budowlanych w zakresie spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych oraz uczestniczą w odbiorze obiektów, zatwierdzają działalność w tych obiektach, wydając stosowne decyzje. W zakresie produkcji podstawowej (pierwotnej), dostaw bezpośrednich, rolniczego handlu detalicznego, wprowadzania do obrotu środków spożywczych trwałych w opakowaniach jednostkowych wydają (na wniosek strony) zaświadczenia o wpisie do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Ponadto w 2022 r. na polecenie Głównego Inspektora Sanitarnego pracownicy sekcji HŻŻ realizowali dodatkowe zadania obejmujące wsparcie organizacyjne Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Hrebennem w zakresie przeprowadzania granicznych kontroli sanitarnych obejmujących dokonywanie odpraw towarów, przeprowadzanie kontroli dokumentacji i kontroli bezpośrednich.

W roku 2022 nadzór HŻŻ obejmował ogółem 5222 obiekty, w tym:

- 1043 obiekty żywnościowo-żywnościowe, w tym:
  - 95 zakładów produkcyjnych,
  - 298 zakładów żywienia zbiorowego (w tym 128 zakładów żywienia zamkniętego),
  - 641 obiektów obrotu żywnością,
- 9 obiektów związanych z produkcją i obrotem materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością,
- 4179 produkcji podstawowej.

W porównaniu do roku 2021 ogólna liczba obiektów żywnościowo-żywnościowych innych niż zakłady produkcji podstawowej nie uległa zmianie. Zanotowano natomiast zmiany liczby obiektów w 3 grupach zakładów - zmniejszyła się liczba zakładów produkcyjnych i liczba zakładów obrotu żywnością, a liczba zakładów żywienia zbiorowego wzrosła.

Dodatkowo, zgodnie z wytycznymi Unii Europejskiej na bieżąco dokonywano wpisów do rejestru producentów żywności w zakresie produkcji podstawowej (pierwotnej) – w 2022 r. zarejestrowano 613 rolników (w 2021 r. – 362).

W 2022 r. przeprowadzono ogółem **392 kontrole** urzędowe w 302 obiektach, w tym:

> **54 tematyczne:**

w zakresie:

- znakowania środków spożywczych,
- zgodności z wymaganiami zdrowotnymi żywności w aspekcie UKŻ i MONIT (Urządowa Kontrola Żywności i Monitoring) – pobór próbek żywności do badań laboratoryjnych,
- prowadzonych akcji (wypoczynek zimowy i letni dzieci i młodzieży, festyny/imprezy masowe),

> **31 kontroli interwencyjnych**, w tym dotyczących:

- powiadomień w systemie RASFF (12),
- zgłoszeń konsumenckich (14) – przypadki opisano w poszczególnych kategoriach obiektów,
- przekroczenia parametrów mikrobiologicznych/chemicznych żywności (1),
- odcięcia doprowadzenia wody z wodociągu publicznego do zakładu przetwórstwa owocowo-warzywnego (3),
- prowadzenia działalności bez złożenia wniosku o zatwierdzenie i o wpis do rejestru zakładów (1).

Podczas **kontroli kompleksowych** przeprowadzonych w 189 zakładach na podstawie arkusza oceny dokonano klasyfikacji obiektów pod względem poziomu zagrożenia bezpieczeństwa zdrowotnego żywności w oparciu o bieżący stan sanitarno-techniczny i higieniczny zakładu, skuteczność systemów kontroli wewnętrznej i profil prowadzonej działalności.

Kontrole wykazały, że w 45 sklasyfikowanych obiektach (**23,8%**) stwierdzono naruszenie przepisów prawa żywnościowego. Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości to niewłaściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń, niewłaściwy stan higieniczny wyposażenia, niewłaściwa jakość żywności, brak nadzoru nad ciągłością łańcucha chłodniczego, braku odpowiednich warunków do utrzymania higieny rąk i wyposażenia oraz nie wdrażanie w pracy bieżącej procedur kontroli wewnętrznej opartych na zasadach HACCP.

W każdym przypadku stwierdzenia nieprawidłowości mających wpływ na bezpieczeństwo konsumentów (zarówno podczas kompleksowych jak i innych kontroli) były wydawane doraźne zalecenia lub decyzje nakazujące poprawę stanu sanitarno-technicznego i zdrowotnego oraz decyzje nakazujące wycofanie z obrotu środków spożywczych niewłaściwej jakości zdrowotnej.

Celem poprawy stanu higieniczno-zdrowotnego stosowano wobec przedsiębiorców nie przestrzegających wymagań obowiązujących przepisów sankcje karne wynikające z uprawnień Państwowej Inspekcji Sanitarnej, ale również udzielano informacji dotyczących m. in. zasad znakowania żywności oraz tworzenia, wdrażania i utrzymania systemu bezpieczeństwa żywności, tj. procedur dobrej praktyki higienicznej /GHP/, dobrej praktyki produkcyjnej /GMP/, systemu analizy zagrożeń i krytycznych punktów kontroli /HACCP/ oraz omawiano problemy zgłaszane przez przedsiębiorców.

Działalność represyjna

W 2022 r. wydano:

- **29 decyzji administracyjnych**, w tym:
  - 11 decyzji usunięcia uchybień,
  - 10 decyzji wycofania z obrotu,
  - 7 decyzji zatwierdzenia warunkowego,
  - 1 decyzję przedłużenia terminu wykonania,
- nałożono **22 mandaty karne** na łączną kwotę **4 650 zł**.

W roku sprawozdawczym **zatwierdzono ostatecznie 36 zakładów**, dokonano **616 wpisów nowych zakładów do rejestru zakładów** podlegających urzędowej kontroli organów PIS, w tym:

- 613 produkcji pierwotnej (w tym 113 z dostawami bezpośrednimi),
- 1 sprzedaży detalicznej PU,
- 2 apteki.

Wykreślono z rejestru zakładów prowadzonego przez PPIS w Biłgoraju **58 zakładów** (wydano 55 decyzji wykreślenia, z czego 9 dotyczyło zakładów produkcji pierwotnej).

W trosce o dobro konsumentów **wycofano z obrotu 40 partii środków spożywczych** o wartości **738,34 zł** (w roku 2021 wycofano 50 partii o wartości 545,63 zł).

Przyczyny wycofania to sprzedaż przeterminowanych środków spożywczych (39 partii) i przechowywanie w niewłaściwych warunkach termicznych, które mogą spowodować, że żywność będzie niewłaściwej jakości zdrowotnej zagrażającej zdrowiu konsumentów (1 partia).

Pod względem asortymentowym z obrotu wycofano żywność z następujących grup: wyroby cukiernicze i ciastkarskie, wyroby piekarnicze, koncentraty spożywcze, przyprawy, sosy, aromaty,

przetwory mięsne, przetwory rybne, przetwory warzywne, orzechy, przetwory mleczarskie i dania kulinarne.

Osoby odpowiedzialne za wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości zastały ukarane grzywnami na podstawie art. 100 ust. 1 pkt 1 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia.

Ponadto wydano 1 decyzję wycofania z obrotu 1 partii (11 sztuk) kubków z tworzywa sztucznego z dodatkiem naturalnego składnika (włókna bambusa) niedozwolonego do stosowania w wyrobach z tworzyw sztucznych.

Podczas kontroli pobrano do badań laboratoryjnych (w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu) łącznie **139 próbek**, w tym:

- 138 próby żywnościowe, w tym 2 podczas kontroli granicznej – zdyskwalifikowano 2 próbki owoców świeżych (grapefruit, gruszki) ze względu na przekroczenie NDP pozostałości pestycydów,
- 1 próbkę materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością – nie kwestionowano.

CHARAKTERYSTYKA ZAKŁADÓW ŻYWIENIOWO-ŻYWNOŚCIOWYCH ZAKŁADY PRODUKCJI ŻYWNOŚCI

1. Wytwórnice lodów

- **7 obiektów w ewidencji**, skontrolowano 3 zakłady, przeprowadzono **3 kontrole**,
- **niezgodności** nie stwierdzono,

Podczas kontroli do badań **pobrano 5 prób** – **wyniki badań prawidłowe**.

Wytwórnice lodów działające na terenie powiatu to małe, rodzinne przedsiębiorstwa, w tym 3 stanowiące samodzielne obiekty, 3 zlokalizowane w zakładach piekarniczo-cukierniczych, 1 zlokalizowany w zakładzie żywienia otwartego. Prowadzą działalność sezonową, w okresie letnim. Tylko jeden z nich prowadzi produkcję na bazie mleka płynnego pasteryzowanego i świeżych jaj. W pozostałych, podstawowymi surowcami są mleko w proszku, mleko UHT, cukier i pasty smakowe.

Jako dodatki przy produkcji lodów stosowane są również świeże lub mrożone owoce.

Lody produkowane są w ilościach niezbędnych do bieżącej sprzedaży - codziennie lub 2 - 3 razy w tygodniu. Do obrotu wprowadzane są w miejscu produkcji i/lub w sklepach firmowych znajdujących się w niewielkiej odległości od zakładu. Przedsiębiorcy posiadają odpowiednie wyposażenie i środki transportu.

Podczas kontroli zwracano uwagę na używane do produkcji surowce, właściwy sposób obróbki termicznej oraz higienę produkcji i sprzedaży. Weryfikowano dokumentację związaną z bezpieczeństwem żywności oraz zapisy. Kontrolowano czy są przeprowadzane badania właścicielskie gotowego wyrobu. Sprawdzano czy są dostępne dla klientów informacje wynikające z rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych.

2. Automaty do lodów

- **13 obiektów w ewidencji**, 2 zakłady skontrolowano, przeprowadzono **4 kontrole**, w tym 1 na wniosek o zatwierdzenie zakładu,
- niezgodności stwierdzono w 2 zakładach,
- wydano **7 decyzji administracyjnych**, w tym 1 usterkową, 1 warunkowego zatwierdzenia, 1 przedłużenia warunkowego zatwierdzenia i 4 opłatowe,
- **mandatów karnych** nie nakładano.

Prób lodów z automatu do badań laboratoryjnych nie pobierano.

Automaty do lodów zlokalizowane są w sklepach spożywczych (2), w punktach wprowadzających do obrotu również lody tradycyjne (7), w zakładach żywienia zbiorowego (2), w wytwórni lodów (1), w 1 przypadku stanowi samodzielny obiekt.

Podczas kontroli zwracano szczególną uwagę na higienę procesu produkcyjnego, zwłaszcza na prawidłowość zabiegów mycia i dezynfekcji oraz higienę osobistą personelu, sprawdzano wyniki badań mikrobiologicznych oferowanego do sprzedaży produktu przeprowadzanych w ramach kontroli wewnętrznych, a także czy są dostępne dla klientów informacje wynikające z rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych.

3. Wytwórnice tłuszczów

- **2 obiekty w ewidencji**,
- nie planowano kontroli w 2022 r.

Próbek środków spożywczych do badań nie pobierano.

Zakłady prowadzą produkcję olejów roślinnych tłoczonych na zimno z surowców ekologicznych. Posiadają wdrożony system GHP/GMP/HACCP.

4. Piekarnie

- **18 obiektów w ewidencji**, 6 obiektów skontrolowano, łącznie przeprowadzono **10 kontroli**, w tym 3 kontrole interwencyjne: 2 w związku ze zgłoszeniami konsumentkimi i 1 w związku z powiadomieniem w systemie RASFF,

- **niezgodności** stwierdzono w 2 zakładach,
- wydano **6 decyzji administracyjnych**, w tym 2 na usunięcie uchybień natury higienicznej i zdrowotnej, 1 wycofania z obrotu, 3 opłatowe,
- nałożono **1 mandat karny** na kwotę 350 zł.

Podczas kontroli **pobrano 5 próbek** żywności do badań w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych – wyniki badań prawidłowe.

Większość piekarni to mikroprzedsiębiorstwa, produkujące pieczywo na rynek lokalny i wprowadzające je do obrotu we własnych sklepach, w innych punktach sprzedaży detalicznej lub z ruchomych punktów sprzedaży. W 6 zakładach produkuje się dodatkowo w niewielkich ilościach ciasta z kremami, a w 4 półprodukty są schładzane (metoda „cool rising”), a następnie wypiekane w sklepie. W 3 piekarniach produkuje się niewielką ilość garmażerki mącznej z przeznaczeniem do sprzedaży we własnych sklepach firmowych. W żadnym z nadzorowanych zakładów nie prowadzi się produkcji pieczywa bezglutenowego.

Podczas kontroli zwracano uwagę na prawidłowe prowadzenie procesów technologicznych, jakość surowców (w tym obecność produktów GMO), zabezpieczenie zakładu przed szkodnikami, warunki transportu pieczywa do miejsca sprzedaży oraz sposób znakowania gotowego wyrobu. W przypadku produkcji wyrobów ciastkarskich sprawdzano wyniki badań mikrobiologicznych gotowego produktu, w tym badań przechowalniczych.

Sprawdzano prawidłowość prowadzenia dokumentacji i zapisów dotyczących stosowanych systemów kontroli wewnętrznej (HACCP) oraz zasad dobrej praktyki higienicznej i dobrej praktyki produkcyjnej.

W 1 zakładzie podczas kontroli sprawdzono stopień degradacji tłuszczu smaźalniczego (OleoTest) – nieprawidłowości nie stwierdzono.

5. Ciastkarnie

- **15 obiektów w ewidencji** (w tym 3 waflarnie), 7 obiektów skontrolowano, łącznie przeprowadzono **12 kontroli**, w tym 1 w związku z wnioskiem o zatwierdzenie zakładu,
- **niezgodności** stwierdzono w 5 zakładach,
- **wydano 15 decyzji administracyjnych**, w tym 5 decyzji usterkowych, 1 decyzję przedłużenia terminu wykonania decyzji i 9 decyzji o ustaleniu opłaty,
- **mandatów karnych** nie nakładano.

Podczas kontroli **pobrano 6 prób** żywnościowych – wyniki badań prawidłowe.

W 1 zakładzie podczas kontroli sprawdzono stopień degradacji tłuszczu smażalniczego (OleoTest) – nieprawidłowości nie stwierdzono.

Wszystkie ciastkarnie to małe zakłady produkujące głównie do własnych sklepów lub na zamówienie. Jeden zakład produkujący wafle do lodów działa sezonowo w okresie wiosenno-letnim.

Podczas kontroli zwracano uwagę na prawidłowe prowadzenie procesów technologicznych, higienę personelu, zachowanie segregacji przy przechowywaniu gotowych wyrobów, półproduktów i surowców, stosowanie substancji dodatkowych dozwolonych, jakość surowców (w tym obecność produktów GMO), warunki transportu gotowych ciast do miejsca sprzedaży oraz sposób znakowania gotowego wyrobu (przygotowanie dla odbiorcy informacji dla klientów wynikających z rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 oraz rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych), jak również przeprowadzanie szkoleń personelu.

Sprawdzano prawidłowość prowadzenia dokumentacji i zapisów dotyczących stosowanych systemów kontroli wewnętrznej (HACCP) oraz dobrej praktyki higienicznej i dobrej praktyki produkcyjnej. Zwracano uwagę na posiadanie wyników prób właścicielskich, w tym przechowalniczych oraz na sposób dokumentowania wyników badań.

6. Przetwórnictwo owocowo-warzywne

- **18 obiektów w ewidencji**, 10 obiektów skontrolowano, przeprowadzono **13 kontroli**, w tym 1 w związku z wnioskiem o zatwierdzenie zakładu i 3 kontrole interwencyjne w związku z odcięciem dostawy wody z wodociągu publicznego (przedsiębiorca wstrzymał produkcję do czasu przywrócenia dostawy wody),
- **niezgodności** nie stwierdzono.

Podczas kontroli do badań **pobrano 12 prób** żywnościowych – wyniki badań prawidłowe.

W tej grupie obiektów funkcjonuje 1 zakład winiarski, 4 kwaszarnie kapusty i ogórków, 4 winiarnie (produkcja z własnej uprawy), 1 cydrownia (produkcja z własnej uprawy), 1 chłodnia owoców i warzyw, 1 sortownia borówki amerykańskiej (chłodnia), 3 zakłady zajmujące się mrożeniem owoców, 2 tłocznie soków i 1 manufaktura produkująca przetwory owocowo-warzywne.

7. Browary i słodownie

- **1 obiekt w ewidencji**, nie planowany do kontroli na 2022 r.

Mini browar zajmuje się produkcją piwa niepasteryzowanego na rynek lokalny.

8. Zakłady garmażeryjne

- **3 obiekty w ewidencji**, 2 obiekty skontrolowano, przeprowadzono **4 kontrole**
- **niezgodności** stwierdzono w 2 zakładach,
- wydano **5 decyzji administracyjnych**, w tym 1 decyzję usterkową i 4 decyzje opłatowe,
- **mandatów karnych** nie nakładano.

Pobrano 10 prób żywnościowych do badań w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych – wyniki badań prawidłowe.

Jeden z zakładów prowadzi produkcję wyrobów kulinarnych, które wprowadza na rynek lokalny w 2 firmowych punktach. Dwa pozostałe zakłady zajmują się produkcją garmażerki pakowanej w opakowania jednostkowe wprowadzanej do obrotu poza terenem powiatu.

9. Młyny

- **7 obiektów w ewidencji**, 2 obiekty skontrolowano, przeprowadzono **2 kontrole**,
- **niezgodności** nie stwierdzono.

Próbek żywnościowych nie pobierano.

W powiecie biłgorajskim działają 3 młyny o dużej zdolności produkcyjnej, które wprowadzają swoje wyroby na rynek krajowy, pozostałe to mikroprzedsiębiorstwa produkujące na rynek lokalny, jeden z nich jest młynem gospodarczym świadczącym usługi dla okolicznych rolników.

10. Inne wytwórnie żywności (bez produkcji podstawowej)

- **11 obiektów w ewidencji**, 4 obiekty skontrolowano, przeprowadzono **5 kontroli**, w tym 2 interwencyjne (1 związana z powiadomieniem w systemie RASFF i 1 po zgłoszeniu konsumentkim),
- **niezgodności** stwierdzono w 1 zakładzie,
- wydano **3 decyzje administracyjne**, w tym 1 decyzję usterkową i 2 decyzje opłatowe,
- nie nakładano **mandatów karnych**.

W grupie tej występują:

- 2 zakłady prowadzące rozlew miodu naturalnego i produkcję tzw. „miodu sztucznego” - nadzorowane są wspólnie przez IW i PIS,
- 2 palarnie kawy,
- 4 zakłady prowadzące konfekcjonowanie wyrobów,
- 1 zakład przetwarzający płody rolne w ramach działalności gospodarczej,
- 1 zakład produkcji napoju miodowego, rozlewu syropu klonowego, który prowadzi rozlew miodu naturalnego – zakład nadzorowany wspólnie przez IW i PIS,
- 1 zakład produkcji pieczywa w warunkach domowych.

Nie pobierano próbek żywności do badań.

10. Produkcja podstawowa

- **4179 zakładów w ewidencji** (w tym 538 prowadzących równocześnie dostawy bezpośrednio i 33 RHD), z czego w 3506 (84%) prowadzona jest uprawa owoców miękkich, w 1512 (36%) – zbóż, w 3 (0,07%) - warzyw liściastych,
  - zakłady produkcji kiełków – brak,
- 94 obiekty skontrolowano, przeprowadzono **95 kontrole**, w tym 1 kontrolę interwencyjną związaną ze stwierdzeniem przekroczenia NDP dla przetrwalników buławinki czerwonej w ziarnie żyta (ustalono, że porażone sporyszem ziarno zostało sprzedane na cele paszowe, w związku z powyższym informację przekazano PLW właściwym miejscowo dla producenta i odbiorcy ziarna),
- wydano **1 decyzję** opłatową (za czynności kontrolne przeprowadzone w grudniu 2021 r.).

Gospodarstwa rolne kontrolowano w zakresie przestrzegania wytycznych wyszczególnionych w załączniku I rozporządzenia (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych dotyczących ogólnych przepisów higieny dla produkcji podstawowej i powiązanych działań oraz dobrej praktyki higieny.

Realizacja Porozumienia z dnia 22 grudnia 2020 r. pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym, Głównym Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa i Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska w sprawie współdziałania organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego.

Zaplanowano i przeprowadzono 2 wspólne kontrole z WIORiN - u producenta pszenicy i u producenta brokołu oraz 2 kontrole z przedstawicielami IOŚ plantacji borówki amerykańskiej i maliny jesiennej w zakresie przestrzegania w produkcji pierwotnej wytycznych zawartych w zał. I rozp. 852/2004 w obszarze stanu techniczno-sanitarnego oraz usytuowania obszaru produkcji, wody wykorzystywanej w produkcji rolniczej, higieny produkcji, kontroli wewnętrznej. Niezgodności nie stwierdzono.

Pobrano 1 próbę ziarna pszenicy do badań w kierunku pozostałości pestycydów – wyniki badań prawidłowe.

ROLNICZY HANDEL DETALICZNY

- **33 obiekty w ewidencji**, 1 obiekt skontrolowano, przeprowadzono **1 kontrolę**,
- **niezgodności** nie stwierdzono.

Pobrano **2 próby** do badań laboratoryjnych – wyniki badań prawidłowe.

Zakres produkcji (uwzględniono podstawowy asortyment żywności wytwarzanej w danym gospodarstwie):

- 13 zakładów – przetwory z owoców,
- 2 zakłady – przetwory z warzyw,
- 6 zakładów – przetwory z owoców i warzyw,
- 3 zakłady – przetwory zbożowe,
- 2 zakłady – pieczywo,
- 6 zakładów – produkcja oleju,
- 1 zakład – gotowe posiłki (potrawy) nie mięsne.

OBIEKTY OBROTU ŻYWNOCIĄ

1. Sklepy

- **363 obiekty w ewidencji**, 64 obiekty skontrolowano, przeprowadzono łącznie **91 kontroli**, w tym 14 interwencyjnych (zgłoszenia konsumenckie – 6, RASFF – 8) i 10 kontroli na wnioski o zatwierdzenie zakładu,
- **niezgodności** stwierdzono w 17 zakładach,
- wydano **39 decyzji administracyjnych**, w tym:
  - 8 nakazu wycofania z obrotu,
  - 31 decyzji opłatowych,
- nałożono **14 mandatów karnych** na kwotę 2850 zł.

Podczas kontroli do badań **pobrano 71 prób** żywnościowych – wyniki badań prawidłowe.

Na terenie powiatu biłgorajskiego w roku 2022 znajdowało się 13 supermarketów sieciowych (LIDL, Biedronka (6), Kaufland, Stokrotka (2), Netto, Delikatesy Centrum, Lewiatan).

2 sklepy zlokalizowane na terenie miasta Biłgoraj specjalizują się w sprzedaży ryb i przetworów rybnych. W chwili obecnej nie ma sklepów rybnych prowadzących sprzedaż ryb żywych.

Podczas kontroli sklepów zwracano uwagę na prawidłowość opracowania i wdrożenia systemów bezpieczeństwa żywności, znakowania środków spożywczych (zwłaszcza nieopakowanych), terminy przydatności do spożycia sprzedawanych artykułów, zachowanie segregacji przy przechowywaniu, zabezpieczenie przed wtórnym zanieczyszczeniem żywności nieopakowanej i porcjowanej przy sprzedaży w tym bezglutenowej. Zwracano również uwagę na zachowanie szczególnej higieny w sklepach oferujących do sprzedaży mięso mielone i stekowane na życzenie klienta oraz krojone na bieżąco wędliny i sery.

W ramach zadań zleconych przez GIS w zakresie zapobiegania występowania ASF kontrolowano pochodzenie mięsa wieprzowego i wyrobów oraz sposób gospodarowania odpadami kategorii 3.

Przeprowadzono 6 kontroli związanych z doniesieniami (zgłoszenia konsumenckie) o nieprawidłowościach. W przypadkach, gdzie nieprawidłowości zostały potwierdzone stosowano działania represyjne (mandaty, decyzja nakazowa).

2. Kioski spożywcze

- **17 obiektów w ewidencji**, skontrolowano 3 zakłady, przeprowadzono **3 kontrole**,
- **niezgodności** nie stwierdzono.

Prób do badań nie pobierano.

Dwa z nich to kioski firmowe, w których prowadzi się sprzedaż pieczywa, w 1 prowadzi się sprzedaż lodów porcjowanych, pozostałe zaś zlokalizowane są w placówkach szkolnych i prowadzone przez szkołę lub agentów.

3. Magazyny

- **12 obiektów w ewidencji**, 7 obiektów skontrolowano, przeprowadzono **11 kontroli**, w tym 1 kontrolę na wniosek strony o zatwierdzenie zakładu i 2 kontrole interwencyjne w związku ze stwierdzeniem przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydów w 2 próbkach owoców świeżych (gruszka, grapefruit),
- **niezgodności** stwierdzono w 1 zakładzie,
- wydano **4 decyzje opłatowe** (w tym 1 za czynności kontrolne z grudnia 2021 r.),
- **mandatów karnych** nie nakładano.

Podczas kontroli pobrano **17 prób** środków spożywczych, z czego 2 zakwestionowano ze względu na stwierdzenie przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydów w 2 próbkach owoców świeżych (gruszka, grapefruit).

Na terenie działalności PSSE znajdują się: 1 magazyn hurtowy lodów i mrożonek, 1 magazyn chłodniczy wyrobów wędliniarskich i wyrobów ciastkarskich, 1 magazyn chłodniczy drobiu i wyrobów drobiarskich, 2 magazyny owocowo-warzywne, 4 magazyny wyrobów alkoholowych i bezalkoholowych, 1 magazyn suplementów diety. Pozostałe to 2 magazyny ogólnospożywcze, z wydzielonymi chłodniami na artykuły łatwo psujące się.

Magazyny posiadają środki transportu przystosowane do asortymentu przewożonych środków spożywczych.

Podczas kontroli magazynów mających w ofercie środki spożywcze łatwo psujące się zwracano szczególną uwagę na zachowanie ciągłości łańcucha chłodniczego, prowadzenie monitoringu i zapisów temperatur oraz terminy przydatności do spożycia.

4. Obiekty ruchome i tymczasowe

- **70 obiektów w ewidencji** (70 samochodów wykorzystywanych jako ruchomy punkt sprzedaży),
- 2 obiekty skontrolowano, przeprowadzono **2 kontrole** związane z wnioskami o zatwierdzenie zakładu.

Nie pobierano próbek żywności do badań.

5. Inne obiekty obrotu żywnością

- **136 obiektów w ewidencji** (47 aptek, 16 obiektów – sprzedaż internetowa i na odległość, 5 banków żywności, 26 obiektów z żywnością opakowaną, trwałą mikrobiologicznie, 38 przedsiębiorców prowadzących punkty skupu owoców, 4 przedsiębiorców z urządzeniami dystrybucyjnymi),
- 12 obiektów skontrolowano, przeprowadzono **16 kontroli**, w tym 4 kontrole na wniosek o zatwierdzenie zakładu i 1 kontrolę interwencyjną w związku z pozyskaniem informacji podczas kontroli gospodarstwa rolnego o prowadzeniu działalności w zakresie skupu owoców bez złożenia wniosku o zatwierdzenie i o wpis do rejestru zakładów,
- **niezgodności** stwierdzono w 1 zakładzie,
- wydano **1 decyzję** opłatową,
- nie nakładano **mandatów karnych**,
- skierowano **1 wniosek o ukaranie** do LPWIS.

W aptece **pobrano do badań 2 próby** środków spożywczych – wyniki badań prawidłowe.

W ramach 38 podmiotów prowadzących skup owoców w 2022 r. funkcjonowały 224 punkty skupu.

6. Środki transportu

- **43 podmioty w ewidencji** (posiadających łącznie 101 środków transportu),
- 1 obiekt skontrolowano, przeprowadzono **1 kontrolę** związaną z wnioskiem o zatwierdzenie zakładu.

W ramach usług transportowych działa 18 dużych przedsiębiorstw transportowych, pozostałe to podmioty prowadzące działalność w zakresie przewożenia żywności, posiłków z zakładów cateringowych itp. posiadające pojedyncze środki transportu. Podczas kontroli zwracano uwagę na stan sanitarno-techniczny samochodów oraz warunki transportu żywności.

OBIEKTY ŻYWIENIA ZBIOROWEGO

1. Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego

170 obiektów w ewidencji, w tym:

- 67 zakładów małej gastronomii,
  - 65 zakładów żywienia otwartego (restauracje),
  - 33 zakłady małej gastronomii w zakładach ruchomych i tymczasowych,
  - 5 gospodarstw agroturystycznych,
- 45 obiektów skontrolowano, w tym:
- 15 zakładów małej gastronomii,
  - 21 zakładów żywienia otwartego (restauracje),
  - 9 zakładów małej gastronomii ruchomych i tymczasowych,
- wykonano **66 kontroli**:
- 18 w zakładach małej gastronomii, w tym 1 kontrolę interwencyjną na zgłoszenie konsumentów, 4 kontrole na wniosek o zatwierdzenie zakładu,
  - 37 w zakładach żywienia otwartego (restauracje), w tym 3 kontrole interwencyjne po zgłoszeniach konsumentów (w 2 przypadkach nieprawidłowości nie potwierdzono) i 5 kontroli na wniosek o zatwierdzenie zakładu,
  - 11 w zakładach małej gastronomii ruchomych i tymczasowych, w tym 2 na wniosek o zatwierdzenie zakładu,
- **niezgodności** stwierdzono w 12 zakładach
- wydano **34 decyzje administracyjne**:
- 7 w małej gastronomii, w tym 1 nakazu wycofania z obrotu, 1 warunkowego zatwierdzenia zakładu i 5 decyzji opłatowych,
  - 25 w zakładach żywienia otwartego (restauracje), w tym 1 decyzję na usunięcie uchybień natury higienicznej i zdrowotnej, 4 decyzje warunkowego zatwierdzenia i 20 decyzji opłatowych,
  - 2 w zakładach małej gastronomii ruchomych i tymczasowych (decyzje opłatowe),
- nałożono **7 mandatów karnych** na kwotę 1450 zł (w tym **1 na 100 zł** w małej gastronomii).

W 12 zakładach żywienia zbiorowego otwartego (w tym 5 małej gastronomii i 1 małej gastronomii tymczasowej) podczas kontroli sprawdzono stopień degradacji tłuszczu smażalniczego (OleoTest) – nieprawidłowości nie stwierdzono.

Nie pobierano prób środków spożywczych do badań laboratoryjnych.

W siedmiu zakładach żywienia zbiorowego otwartego (restauracje) produkuje się wyroby garmażeryjne (pierogi, krokiety, itp.), które wprowadzane są do obrotu detalicznego we własnych sklepach przyzakładowych lub sklepach innych przedsiębiorców. Do przewozu wyrobów używane są specjalistyczne środki transportu.

Przeprowadzono analizę kart menu pod kątem zawartości substancji alergennych i sprawdzano sposób informowania konsumentów o składnikach potraw.

W ramach wypoczynku zimowego i letniego skontrolowano w 2 obiektach 3 turnusy dla dzieci i młodzieży, które korzystały z wyżywienia przygotowywanego w miejscu pobytu (zakłady z zapleczem kuchennym i noclegowym). W tych przypadkach przeprowadzono kontrole tematyczne ze szczególnym uwzględnieniem sposobu żywienia. Łącznie przeprowadzono 3 kontrole. Ponadto w 2 zakładach przeprowadzono 3 kontrole tematyczne w związku z prowadzonymi usługami cateringowymi polegającymi na przygotowaniu i dowozie posiłków dla uczestników wypoczynku zimowego i letniego.

2. Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego

- **128 obiektów w ewidencji**, 37 obiektów skontrolowano, przeprowadzono **41 kontroli**,
- przeprowadzono **3 oceny sposobu żywienia** (dekady).

Do zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego zalicza się:

- **Bloki żywienia w szpitalach (system cateringowy)**

- **2 obiekty w ewidencji** (kuchenki oddziałowe), nie planowane do kontroli na 2022 r.

Posiłki dla pacjentów przygotowywane są w zakładzie cateringowym i dostarczane własnym (szpitalnym) środkiem transportu.

- **Stolówki w żłobkach**

- **2 obiekty** w ewidencji, w tym w 1 obiekcie żywienie prowadzone w systemie cateringowym, skontrolowano 2 zakłady, przeprowadzono **2 kontrole**,
- **niezgodności** nie stwierdzono.

- **Stolówki szkolne**

- **59 obiektów** w ewidencji (w tym 38 zakładów żywienia w systemie cateringowym), 12 obiektów skontrolowano (w tym 1 zakład żywienia w systemie cateringowym), przeprowadzono **13 kontroli** (w tym 1 w stołówce z żywnością w systemie cateringowym).

Do stołówek cateringowych posiłki dowożone są w termosach oraz w pojemnikach izotermicznych z wkładami typu GN przystosowanymi środkami transportu ze stołówek szkolnych prowadzących produkcję posiłków oraz innych zakładów żywienia zbiorowego będących pod nadzorem organów PIS. Próbkę pokarmów pobierane są i przechowywane w kuchniach przygotowujących posiłki, zgodnie z zawartymi umowami.

W ramach wypoczynku letniego i zimowego skontrolowano w 6 obiektach 7 turnusów dla dzieci i młodzieży. W tych przypadkach przeprowadzono kontrole tematyczne ze szczególnym uwzględnieniem sposobu żywienia. Łącznie przeprowadzono 7 kontroli.

Podczas kontroli oceniano jadłospisy w zakresie zgodności z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz. U. z 2016 r., poz. 1154). W jadłospisach zaznaczono również produkty ze składnikami zawierającymi alergeny.

- **Stołówki przy internatach**

- **5 obiektów w ewidencji**, 2 obiekty skontrolowano, przeprowadzono **2 kontrole**,
- przeprowadzono **2 oceny sposobu żywienia** (dekada),
- **niezgodności** nie stwierdzono.

- **Stołówki w przedszkolach**

- **21 obiektów w ewidencji** (w tym w 15 zakładach żywienia prowadzone w systemie cateringowym), 3 obiekty skontrolowano (w tym 1 działający w systemie cateringowym), przeprowadzono **3 kontrole** (w tym 1 w zakładzie z żywnością w systemie cateringowym),
- **w 1 zakładzie** przeprowadzono **ocenę sposobu żywienia** (dekada),
- **niezgodności** nie stwierdzono.

Do stołówek cateringowych posiłki są dowożone w termosach oraz pojemnikach izotermicznych z wkładami typu GN przystosowanymi środkami transportu z zakładów żywienia zbiorowego nadzorowanych przez PIS.

Próbki pokarmowe pobierane są i przechowywane w kuchniach przygotowujących posiłki, zgodnie z zawartymi umowami.

W przedszkolach podczas kontroli oceniano jadłospisy w zakresie zgodności z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą

spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz. U. z 2016 r., poz. 1154). Weryfikowano sposób znakowania posiłków z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa żywnościowego.

- **Stolówki na koloniach, półkoloniach, obozach, zimowiskach**

- **10 obiektów w ewidencji**, 10 obiektów skontrolowano, przeprowadzono **10 kontroli**.

Były to:

- 4 obozy pod namiotami,
- 1 wypoczynek zorganizowany w prywatnej szkole językowej,
- 2 wypoczynki zorganizowane w prywatnej szkole podstawowej,
- 1 wypoczynek zorganizowany w szkole podstawowej,
- 1 wypoczynek zorganizowany na bazie szkoły średniej,
- 1 wypoczynek zorganizowany na bazie stadniny koni.

Ponadto wypoczynek dla dzieci i młodzieży organizowany był na bazie zakładów objętych bieżącym nadzorem sanitarnym (szkoły, restauracje z zapleczem noclegowym) – ujęto w poszczególnych grupach obiektów.

Kontrolowano sposób żywienia, zachowanie odpowiednich warunków przechowywania żywności oraz higienę produkcji. Posiłki przygotowywano z uwzględnieniem deklaracji rodziców, co do wrażliwości poszczególnych dzieci na alergeny.

- **Zakłady usług cateringowych**

- **8 obiektów w ewidencji**, 4 obiekty skontrolowano, przeprowadzono **7 kontroli**, w tym 1 kontrolę w związku z wnioskiem o zatwierdzenie zakładu i 1 kontrolę interwencyjną w związku ze zgłoszeniem konsumenckim,
- **niezgodności** stwierdzono w 2 obiektach,
- wydano **6 decyzji** o ustaleniu opłaty,
- **mandatów karnych** nie nakładano.

W 1 zakładzie podczas kontroli sprawdzono stopień degradacji tłuszczu smaźalniczego (OleoTest) – nieprawidłowości nie stwierdzono.

Zakres działalności:

- przygotowanie posiłków dla pacjentów szpitala – 1 zakład
- przygotowywanie posiłków obiadowych dla osób starszych w Dziennym Domu Pobytu Seniora – 1 zakład

- przygotowywanie posiłków dla dzieci i osób starszych w placówkach systemu oświaty i domach opieki – 1 zakład
- świadczenie usług otwartych – 5 zakładów

- **Inne zakłady żywienia**

- **21 obiektów w ewidencji** (7 domów weselnych, 6 zakładów zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, 7 placówek wsparcia dziennego, 1 inny), 4 obiekty skontrolowano, 1 zatwierdzono bezwarunkowo, przeprowadzono **4 kontrole**, w tym 1 tematyczną w związku w wypoczynkiem dzieci i młodzieży
- **niezgodności** nie stwierdzono.

Podczas kontroli zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego sprawdzano stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń, sprzętu i urządzeń, higienę personelu, pochodzenie surowców i warunki ich przechowywania, sposób obróbki termicznej potraw, warunki dostawy posiłków do odbiorców oraz wdrożenie zasad dobrej praktyki higienicznej i HACCP. Dokonywano również kontroli prawidłowości przygotowywania i przechowywania próbek pokarmowych.

MATERIAŁY I WYROBY PRZEZNACZONE DO KONTAKTU Z ŻYWNOSCIĄ

1. Wytwórnice

- **1 obiekt w ewidencji** (MODEL – produkujący m.in. opakowania kartonowe do żywności), 1 obiekt skontrolowano, przeprowadzono **1 kontrolę**,
- **niezgodności** nie stwierdzono.

Zakład posiada wdrożone zasady dobrej praktyki produkcyjnej.

2. Miejsca obrotu

- **8 obiektów w ewidencji** (w tym 1 hurtownia), nie planowano kontroli na 2022 r.

W obiektach wprowadza się do obrotu materiały opakowaniowe do żywności, przedmioty codziennego użytku przeznaczone do kontaktu z żywnością z tworzyw sztucznych, szkła, porcelany itp.

Do badań **pobrano 1 próbę** wyrobów ceramicznych - wyniki badań prawidłowe.

SYSTEM WCZESNEGO OSTRZEGANIA O NIEBEZPIECZNYCH PRODUKTACH ŻYWNOŚCIOWYCH I ŚRODKACH ŻYWIENIA ZWIERZĄT (RASFF)

Problemy związane z bezpieczeństwem żywności występują we wszystkich krajach Wspólnoty, co przy swobodnym przepływie towarów, braku barier celnych i sanitarnych może spowodować ryzyko przedostania się niebezpiecznego produktu. Szybkie reagowanie na takie przypadki, wzajemne informowanie o zagrożeniach, rozpowszechnianie informacji o środkach spożywczych oraz materiałach i wyrobach mających kontakt z żywnością stanowiących ryzyko dla zdrowia umożliwia System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywienia Zwierząt (RASFF), w którym pracuje PIS, a który obowiązuje we wszystkich krajach Unii Europejskiej.

W 2022 r. pracownicy sekcji HŻŻ brali udział w 41 postępowaniach, podczas których nadzorowano w zakładach wymienionych w listach dystrybucyjnych wycofywanie z obrotu środków spożywczych/materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością kwestionowanych ze względu na stwierdzenie zanieczyszczeń chemicznych i/lub mikrobiologicznych. Czynności prowadzono za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość (rozmowa telefoniczna, wymiana informacji drogą elektroniczną) oraz bezpośrednio w zakładach wprowadzających do obrotu/wykorzystujących w produkcji kwestionowane środki spożywcze. Przeprowadzono łącznie 10 kontroli interwencyjnych, w tym 1 kontrolę w zakładzie piekarniczym, 1 kontrolę w zakładzie paczkującym i 8 kontroli w sklepach spożywczych.

Przygotowano i przesłano do Krajowego Punktu Kontaktowego RASFF w Głównym Inspektoracie Sanitarnym za pośrednictwem Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego(LPWIS) 2 powiadomienia informacyjne dotyczące stwierdzenia przekroczenia NDP pozostałości pestycydów w owocach świeżych:

- chloropiryfosu metylowego (0,076+/-0,038 mg/kg) w grapefruitach – próbę pobrano w hurtowni owoców i warzyw w Biłgoraju; w ramach postępowania wyjaśniającego przeprowadzono kontrolę interwencyjną w hurtowni, zabezpieczono kwestionowany produkt, ustalono listę odbiorców i monitorowano proces wycofywania z obrotu oraz poinformowano PSSE nadzorującą dostawcę/importera kwestionowanych grapefruitów;
- diflubenzuronu (0,038+/-0,019 mg/kg) w gruszkach - próbę pobrano w hurtowni spożywczej w Biłgoraju; przeprowadzono kontrolę interwencyjną w hurtowni, w czasie której ustalono, że produkt nie był już dostępny w sprzedaży, odbiorcą finalnym całej partii gruszek była 1 stołówka szkolna, a owoce zostały wykorzystane do przygotowania posiłków dla uczniów przed otrzymaniem wyników badań, sprawozdanie z badań przesłano do PSSE nadzorujących dostawcę i dystrybutora gruszek.

WSPÓŁPRACA Z INNYMI JEDNOSTKAMI KONTROLNYMI I ŚRODKAMI MASOWEGO PRZEKAZU

❖ Inspekcja Weterynaryjna

Współpraca w zakresie:

- wymiany informacji:
  - otrzymano 4 pisma PLW w Janowie Lubelskim i w Leżajsku o stwierdzeniu w ramach badań właścicielskich prowadzonych w zakładach przetwórstwa mięsa obecności *Listeria monocytogenes* w przetworach mięsnych wprowadzonych do sprzedaży detalicznej, w 1 przypadku nadzorowano wycofanie z obrotu kwestionowanego wyrobu, w pozostałych przypadkach nie podejmowano działań ze względu na przekroczenie terminu przydatności do spożycia;
- porozumienia:
  - przekazano PLW w Lublinie i w Biłgoraju informację o stwierdzeniu przekroczenia dopuszczalnego poziomu przetrwalników buławinki czerwonej w ziarnie żyta pochodzącym z gospodarstwa rolnego z terenu powiatu biłgorajskiego sprzedanego jako materiał paszowy do punktu skupu na terenie powiatu lubelskiego.

❖ Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa

Współpraca w zakresie porozumienia.

Zaplanowano i przeprowadzono 2 wspólne kontrole produkcji pierwotnej - u producenta pszenicy i producenta brokołu.

❖ Inspekcja Ochrony Środowiska

Współpraca w zakresie porozumienia.

Przeprowadzono 2 wspólne kontrole produkcji pierwotnej - plantacja borówki amerykańskiej i maliny jesiennej.

❖ Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego

Wysłano pismo z prośbą o rozpowszechnienie wśród rolników informacji o obowiązku rejestracji producentów pierwotnych.

❖ Samorząd terytorialny

Wysłano pismo z prośbą o rozpowszechnienie wśród rolników informacji o obowiązku rejestracji producentów pierwotnych.

❖ ARiMR

Wysłano pismo z prośbą o rozpowszechnienie wśród rolników informacji o obowiązku rejestracji producentów pierwotnych.

❖ Współpraca ze środkami masowego przekazu

W 2022 r. ukazały się artykuły pod następującymi tytułami:

na portalu bilgorajska.pl:

- „Nawet 5 tys. zł kary dla niezarejestrowanych zbieraczy runa leśnego”

- „Sprzedaż grzybów tylko z atestem”

na portalu gazetabilgoraj.pl:

- „Sanepid z Biłgoraja ostrzega zbieraczy runa leśnego. Będą mandaty”
- „Grzyby pod lupą sanepidu”

NADZÓR NAD OBROTEM GRZYBAMI

Zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 maja 2011 r. w sprawie grzybów dopuszczonych do obrotu lub produkcji przetworów grzybowych, środków spożywczych zawierających grzyby oraz uprawnień klasyfikatora grzybów i grzyboznawcy (Dz. U Nr 115 z 2011 r., poz. 672 ze zm.) – „Grzyby świeże, rosnące w warunkach naturalnych, oraz grzyby suszone pozyskiwane z grzybów rosnących w warunkach naturalnych, mogą być oferowane konsumentowi finalnemu:

- 1) wyłącznie w placówkach handlowych lub na targowiskach;
- 2) pod warunkiem uzyskania atestu na grzyby świeże lub atestu na grzyby suszone.

W związku z powyższym osoby odsprzedające na targowisku własnoręcznie zebrane grzyby rosnące w warunkach naturalnych zobowiązane są do uzyskania atestu na grzyby świeże lub suszone.

W PSSE w Biłgoraju można uzyskać atest na grzyby świeże. Uprawnienia klasyfikatora grzybów posiada 1 pracownik sekcji HP.

W roku 2022 udzielono 24 porad dotyczących przynależności gatunkowej świeżych grzybów leśnych zebranych przez mieszkańców powiatu. Najczęściej były to grzyby jadalne tj. maślak zwyczajny, borowik szlachetny, borowik wrzosowy, czubajka kania, koźlarz babka, podgrzybek zajączek, podgrzybek brunatny, mleczaj rydz, pieczarka polna, płachetka kołpakowata, pieprznik jadalny, opieńka miodowa. Do oceny przynoszono również grzyby niejadalne np. goryczak żółciowy, okratek australijski, tęgoskór pospolity.

W roku sprawozdawczym nie wydawano atestów na grzyby i nie odnotowano w powiecie zatruć grzybami.

Zbieranie grzybów leśnych wymaga wiedzy i doświadczenia, dlatego pracownicy PSSE w Biłgoraju podejmowali działania oświatowo-prewencyjne:

- ✓ Klasyfikator grzybów przeprowadził wspólnie z pracownikami sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia prelekcję na temat bezpiecznego grzybobrania dla grupy 40 seniorów. Spotkanie odbyło się w Centrum Turystyki Wiejskiej Alicja Czarna w Glinach. Organizatorem była Fundacja Bliżej Pasji z siedzibą w Biłgoraju.
- ✓ W holu głównym budynku Stacji dostępne są dla zainteresowanych osób materiały edukacyjne w formie papierowej i audiowizualnej dotyczące identyfikacji grzybów leśnych.

- ✓ Na portalach internetowych ukazały się artykuły:
  - biłgorajska.pl - „Sprzedaż grzybów tylko z atestem”
  - gazetabilgoraj.pl - „Grzyby pod lupą sanepidu”

W punktach sprzedaży detalicznej znajdują się w obrocie grzyby świeże hodowlane i ich przetwory w opakowaniach jednostkowych.

Grzyby leśne oferowane są do sprzedaży głównie w okresie przedświątecznym w opakowaniach jednostkowych jako grzyby suszone bądź marynowane.

PODSUMOWANIE:

Kontrole urzędowe zakładów żywnościowo-żywnościowych na 2022 r. planowano w oparciu o ocenę ryzyka biorąc pod uwagę rodzaj produkowanych lub wprowadzanych do obrotu środków spożywczych, rodzaj i znaczenie zakładu, zasięg produkcji (liczba konsumentów, znaczenie lokalne, regionalne, przeznaczenie żywności produkowanej w zakładzie np. dla wrażliwych grup konsumentów), ocenę stanu sanitarnego z roku 2021 (analiza stwierdzonych niezgodności, rodzaje niezgodności), podjęte działania represyjne (mandaty, decyzje), własne systemy kontroli (GHP, GMP, HACCP), sygnały i skargi wnoszone przez konsumentów, wiarygodność i rzetelność przedsiębiorców przy równoczesnym uwzględnieniu liczby pracowników zatrudnionych w sekcji HŻŻ.

Zamierzenia w zakresie urzędowej kontroli żywności wyznaczone na 2022 rok zostały zrealizowane. Skontrolowano 91,2% obiektów zaplanowanych na 2022 r. (19 obiektów nie skontrolowano ze względu na obiektywne trudności). Dodatkowo przeprowadzono 193 kontrole poza planem (tj. 96,98% w stosunku do przeprowadzonych planowanych kontroli) związane z działaniami doraźnymi wynikającymi z zatwierdzaniem nowych zakładów, nadzorem nad wypoczynkiem dzieci i młodzieży w okresie wakacji letnich i ferii zimowych, działaniami pokontrolnymi, kontrolami interwencyjnymi wynikającymi z doniesień konsumentkich o nieprawidłowościach lub związanych notyfikacjami zgłoszonymi w systemie RASFF oraz importem i eksportem środków spożywczych. Ponadto przeprowadzono ponadplanowe kontrole tematyczne wynikające z bieżących potrzeb.

Kontrole urzędowe, w trakcie których stwierdzano naruszenie przepisów prawa żywnościowego skutkowały wydaniem doraźnych zaleceń lub prowadzeniem postępowania administracyjnego mającego na celu poprawę stanu bezpieczeństwa żywności. Wykonanie zaleceń weryfikowano podczas kontroli sprawdzających, nieprawidłowości usuwane były w wyznaczonym terminie.

System urzędowej kontroli na terenie powiatu obejmuje przedsiębiorców prowadzących działalność na wszystkich etapach produkcji, przetwarzania i dystrybucji żywności. Obserwuje się systematyczny wzrost świadomości operatorów żywności w zakresie zagrożeń

w obrocie/produkcji żywności, a co za tym idzie zwiększa się ilość obiektów, które wdrożyły i utrzymują systemy bezpieczeństwa żywności.

III. Nadzór sanitarny w zakresie Higieny Komunalnej

Do zadań sekcji Higieny Komunalnej (HK) należy sprawowanie nadzoru nad:

- bezpieczeństwem zdrowotnym wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (w tym pobieranie próbek wody do badań, wydawanie bieżących ocen cząstkowych, ocen okresowych i ocen obszarowych dotyczących jakości wody),
- wywiązywaniem się podmiotów prowadzących zbiorowe zaopatrzenie w wodę z realizacji badań jakości wody zgodnie z ustalonym i zatwierdzonym harmonogramem poboru próbek wody,
- bezpieczeństwem zdrowotnym wody w kąpieliskach (w tym pobieranie próbek wody do badań przed sezonem kąpielowym, wydawanie bieżących ocen o jakości wody w kąpielisku oraz ocen sezonowych po zakończeniu sezonu kąpielowego),
- miejscami okazjonalnie wykorzystywanymi do kąpieli (w tym wydawanie bieżących ocen jakości wody),
- internetowym Serwisem Kąpieliskowym (System Monitoringu Jakości Wody w Kąpieliskach) - aktualizacja danych prowadzona w sposób zapewniający ich ciągłą i szybką wymianę,
- bezpieczeństwem zdrowotnym wody na pływalni (w tym wydawanie bieżących ocen jakości wody)
- spełnieniem w obiektach wymagań określonych w ustawie z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium,
- warunkami higieniczno - sanitarnymi nieruchomości, obiektów użyteczności publicznej oraz środków transportu,
- spełnieniem wymogów postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi,
- warunkami higieniczno - sanitarnymi postępowania z odpadami medycznymi w miejscach ich powstawania,
- warunkami sanitarnymi obszarów zurbanizowanych oraz tras turystycznych,
- jakością ciepłej wody użytkowej pod kątem występowania bakterii z rodzaju *Legionella sp.*

Do zadań sekcji należy również sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem wymagań higienicznych i zdrowotnych:

- w zakładach fryzjerskich, kosmetycznych i odnowy biologicznej,

- w obiektach świadczących usługi hotelowe/noclegowe w tym nadzór nad warunkami sanitarnymi miejscowości, obiektów i tras turystycznych,
- w obiektach służby zdrowia w zakresie postępowanie z odpadami medycznymi, postępowania z bielizną, postępowania ze zwłokami,
- w obiektach sportowych,
- na dworcach,
- w domach opieki, w domach samopomocy, w warsztatach terapii zajęciowej,
- w transporcie osobowym,
- na placach zabaw i piaskownicach,
- na terenach rekreacyjnych,
- na cmentarzach,
- w domach przedpogrzebowych oraz w transporcie pogrzebowym,
- w trakcie przeprowadzanych ekshumacji,
- na stacjach paliw,
- w aptekach,
- w kinach,
- na wodociągach zbiorowego zaopatrzenia,
- na wodociągach opartych na własnych ujęciach,

Zakres działalności sekcji obejmuje również:

- wydawanie opinii dotyczących organizacji imprez masowych oraz nadzór sanitarny nad tymi imprezami,
- wydawanie opinii dla gminnych regulaminów utrzymania porządku i czystości,
- wydawanie decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji,
- wydawanie opinii zezwalających na sprowadzanie zwłok z zagranicy,
- wydawanie opinii zezwalających na wywóz zwłok za granicę,

Zadania te realizują 4 osoby zatrudnione w sekcji.

Nadzór sanitarny nad obiektami w 2022 r.

Lp.	Obiekt	według ewidencji na 31 XII	Liczba obiektów skontrolowanych	Liczba kontroli
1.	Ustępy publiczne, stałe, skanalizowane	6	4	4
2.	Pływalnie kryte - ogółem	1	1	1
3.	Domy Pomocy Społecznej	2	2	3
4.	Inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej	10	2	3
5.	Placówki zapewniające całodobową opiekę	2	1	1

6.	Noclegownie i domy dla bezdomnych	0	0	0
7.	Hotele	2	0	0
8.	Motele	1	0	0
9.	Pensjonaty	3	0	0
10.	Schroniska młodzieżowe	1	1	1
11.	Inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie	76	23	23
12.	Zakłady fryzjerskie	93	22	25
13.	Zakłady kosmetyczne	61	28	31
14.	Zakłady tatuażu	2	2	2
15.	Zakłady odnowy biologicznej	11	6	6
16.	Inne zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług: fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu	12	4	4
17.	Dworce autobusowe	1	1	1
18.	Tereny rekreacyjne	18	6	7
19.	Cmentarze	35	18	18
20.	Domy przedpogrzebowe	3	0	0
21.	Inne obiekty	88	36	36
	Ogółem	428	157	166

W wierszu 21 jako *Inne obiekty* wskazano: apteki, punkty apteczne, stacje paliw, obiekty sportowe, obiekty kulturalno – widowiskowe, zakłady usług pogrzebowych, pralnie, targowiska, kostnice, transport odpadów

Krótką charakterystyką grup obiektów zawierająca ocenę i porównanie do wcześniejszego okresu sprawozdawczego.

❖ Ustępy publiczne

Zakres przeprowadzanych kontroli obejmował utrzymanie należytego stanu sanitarno–higienicznego ustępów publicznych oraz przestrzeganie w obiekcie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących: postępowania z odpadami; gospodarki ściekowej; prowadzonych czynności sprzątania i prowadzenia dezynfekcji; prawidłowości przechowywania sprzętu porządkowego; ogólnego stanu sanitarnego pomieszczeń, urządzeń i elementów wyposażenia ustępu publicznego.

Stan sanitarny, higieniczny oraz techniczny kontrolowanych obiektów, w porównaniu do lat poprzednich, nie uległ zmianie. W skontrolowanych obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości.

W ostatnim roku nie było zmian w ewidencji obiektów.

❖ Pływalnie kryte

Zakres kontroli obejmował utrzymanie należytego stanu sanitarno-higienicznego pływalni, przestrzeganie w obiekcie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne,

w szczególności dotyczących: postępowania z odpadami; stanu sanitarno-porządkowego i technicznego pomieszczeń i wyposażenia obiektu; stanu sanitarnego zespołów higieniczno-sanitarnych; stanu porządkowego terenu wokół obiektu.

W skontrolowanym obiekcie nieprawidłowości nie stwierdzono.

❖ **Jednostki organizacyjne pomocy społecznej.**

Zakres przedmiotowy kontroli obiektów pomocy społecznej dotyczył utrzymania należytego stanu sanitarno-higienicznego obiektu, przestrzegania w obiekcie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących: postępowania z odpadami; postępowania z bielizną; stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń i wyposażenia obiektu; stosowanych środków dezynfekcyjnych; stanu porządkowego terenu wokół obiektu; przygotowanych i wdrożonych procedur.

Podczas jednej z kontroli w Domu Opieki stwierdzono, że pomieszczenia utrzymane są w złym stanie sanitarno-higienicznym i technicznym. W związku z czym została wydana decyzja merytoryczna oraz decyzja o nałożeniu opłaty. Strona telefonicznie poinformowała o wykonaniu zaleceń decyzji. Kontrola sprawdzająca potwierdziła, że wszystkie zalecenia zostały wykonane w całości.

W pozostałych obiektach stan sanitarno-higieniczny i porządkowy nie budził zastrzeżeń. Postępowanie z odpadami – właściwe. Postępowanie z bielizną, w obiektach których to dotyczy, prawidłowe. Nie stwierdzono nieprawidłowości w żadnym z kontrolowanych obszarów.

W stosunku do roku poprzedniego nie było zmian w ewidencji obiektów.

❖ **Obiekty noclegowe**

Zakres przedmiotowy kontroli, w obiektach noclegowych, dotyczył utrzymania należytego stanu sanitarno-higienicznego obiektu oraz przestrzegania w obiekcie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących: postępowania z odpadami; postępowania z bielizną; stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń i wyposażenia obiektu; oceny stanu sanitarnego zespołów higieniczno-sanitarnych; stwierdzenia obecności owadów i gryzoni; stanu porządkowego terenu wokół obiektu.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w żadnym z kontrolowanych obszarów, stan sanitarno-higieniczny i porządkowy nie budził zastrzeżeń.

Z ewidencji odeszły 4 obiekty, a doszło 14 nowych obiektów świadczących usługi noclegowe.

❖ **Obiekty świadczące usługi fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu**

Zakres przedmiotowy przeprowadzanych kontroli zakładów fryzjerskich, kosmetycznych, odnowy biologicznej oraz tatuażu obejmował utrzymanie należytego stanu sanitarno-higienicznego obiektu oraz przestrzeganie w obiekcie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących: postępowania z odpadami; postępowania z bielizną; postępowania z odzieżą wierzchnią / roboczą / ochronną; stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń, urządzeń

i wyposażenia zakładu; postępowania ze sprzętem oraz narzędziami używanymi do świadczenia usług; stosowania środków dezynfekcyjnych w prowadzonych procesach dezynfekcji; zasad i sposobu prowadzenia procesów sterylizacji; postępowania ze stosowanymi preparatami kosmetycznymi. W przypadku gdy zakres usług obejmował usługi naruszające ciągłość tkanek, sprawdzano czy jest wdrożona i stosowana procedura zapewniająca ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi, przygotowana w oparciu o art. 16 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. z 2022 r., poz. 1657 ze zm.).

W 2022 r. na trzy zakłady fryzjerskie wydano decyzje o nałożeniu opłaty, w związku ze stwierdzonymi podczas kontroli nieprawidłowościami m.in. za niewłaściwie prowadzone procesy dezynfekcji narzędzi, przeterminowane preparaty kosmetyczne, niewłaściwie przechowywaną bieliznę. Nieprawidłowości te, zostały natychmiast usunięte co potwierdziły kontrole sprawdzające.

W jednym gabinecie kosmetycznym, stwierdzono zły stan sanitarno-higieniczny i techniczny pomieszczeń i wyposażenia obiektu. Zapisy procedury były zbyt ogólne, nie obejmujące wszystkich obszarów działalności. W związku z powyższym wydana została decyzja merytoryczna oraz decyzja o nałożeniu opłaty. Kontrola sprawdzająca wykazała, że wszystkie zalecenia zawarte w decyzji zostały wykonane w całości.

W dwóch gabinetach kosmetycznych, na które została wydana decyzja o nałożeniu opłaty, również kwestionowano zapisy procedury, które były zbyt ogólne i niekompletne. W jednym z tych obiektów stwierdzono przeterminowany środek do dezynfekcji narzędzi, w drugim przeterminowane preparaty kosmetyczne. Nieprawidłowości te, zostały natychmiast usunięte, co potwierdziły kontrole sprawdzające.

W pozostałych obiektach używane są środki dezynfekcyjne o szerokim spektrum działania. Procesy dezynfekcji prowadzone prawidłowo. Usługi świadczone są narzędziami jednorazowego i wielokrotnego użytku. Bielizna czysta i brudna przechowywana prawidłowo. Postępowanie z odpadami właściwe.

We wszystkich kontrolowanych gabinetach oraz zakładach, świadczących usługi kosmetyczne, a także w gabinetach tatuażu są przygotowane, wdrożone i stosowane procedury regulujące sposób postępowania przy wykonywaniu czynności, w trakcie których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek ludzkich, zasady stosowania sprzętu poddawanego sterylizacji, sposób przeprowadzania dezynfekcji skóry i błon śluzowych oraz sposób przeprowadzania dekontaminacji pomieszczeń i urządzeń.

Zakaz świadczenia usług w pomieszczeniu wskazanym podczas kontroli jako pomieszczenie usługowe wydano na gabinet fizjoterapii. W budynku mieszkalnym gdzie świadczone są usługi fizjoterapii brak wydzielonej części usługowej. Wskazane przez właściciela pomieszczenie, w którym wykonuje usługi, nie spełnia warunków higieniczno-sanitarnych. Brak wydzielonego

pomieszczenia higieniczno-sanitarnego przy gabinecie. Postępowanie w tej sprawie, nie zostało zakończone.

Zakończone zostało natomiast postępowanie z 2021 r. dotyczące gabinetu kosmetycznego. W obiekcie opracowano i wdrożono procedurę uwzględniającą sposób postępowania przy wykonywaniu czynności, w trakcie których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek ludzkich, zasady stosowania sprzętu poddawanego sterylizacji, sposoby przeprowadzania dezynfekcji skóry i błon śluzowych oraz sposoby przeprowadzania dekontaminacji pomieszczeń i urządzeń, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

Z ewidencji odeszło 17 obiektów, a doszło 36 nowych obiektów.

❖ **Tereny rekreacyjne w tym place zabaw**

Zakres przedmiotowy kontroli, na placach zabaw, dotyczył utrzymania należytego stanu sanitarno-higienicznego obiektu oraz przestrzegania w obiekcie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących bieżącego stanu sanitarno-porządkowego placów zabaw.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w żadnym z kontrolowanych obszarów, stan sanitarno-higieniczny i porządkowy nie budził zastrzeżeń.

W 2022 r. ze względu na złą jakość wody w jednym z kąpielisk, spowodowaną zakwitami sinic, przeprowadzono dwie kontrole (tematyczną oraz sprawdzającą) terenu rekreacyjnego przy zbiorniku wodnym. Zakres kontroli dotyczył wyłącznie wizualnej oceny jakości wody.

W roku 2022 do ewidencji doszło 9 nowych administratorów placów zabaw.

❖ **Cmentarze**

Zakres przedmiotowy przeprowadzanych kontroli obejmował utrzymanie należytego stanu sanitarno-higienicznego obiektu, przestrzeganie w obiekcie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących: postępowania z odpadami, punktów czerpalnych wody, stanu porządkowego terenu obiektu.

Prowadzone jest postępowanie w stosunku do jednego cmentarza w związku z pojawianiem się wody w kwaterach grobowych. Wydano 2 decyzje, które nadal obowiązują. Ponadto, nadal obowiązuje decyzja z 2021 r. na Cmentarz Komunalny w Biłgoraju, w związku z brakiem częściowego ogrodzenia.

Na pozostałych, skontrolowanych w 2022 r. cmentarzach, nie stwierdzono nieprawidłowości.

Nie było zmian w ewidencji obiektów.

❖ **Domy przedpogrzebowe**

W 2022 r. nie prowadzono kontroli w domach przedpogrzebowych.

Do ewidencji doszedł 1 dom przedpogrzebowy.

- ❖ **Inne obiekty (apteki, punkty apteczne, stacje paliw, obiekty sportowe, amfiteatry, kina, muzea, pralnie, targowiska, kostnice, transport odpadów medycznych, transport, pogrzebowy, transport osobowy).**

Stan sanitarno – higieniczny, techniczny i porządkowy w podziale na rodzaj obiektów nie budził zastrzeżeń.

Zakres przedmiotowy wszystkich przeprowadzonych kontroli dotyczył przede wszystkim utrzymania należytego stanu sanitarno-higienicznego obiektu oraz przestrzegania w obiekcie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne. W aptekach i kinie zwracano szczególną uwagę na postępowanie z odpadami, stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń i wyposażenia obiektu, stan porządkowy terenu wokół obiektu. Na stacjach paliw sprawdzano sposób postępowania z odpadami, oceniano stan pomieszczeń higieniczno-sanitarnych, stan porządkowy terenu wokół obiektu, koncesje na obrót paliwami ciekłymi. Podczas kontroli kostnicy zwrócono uwagę na postępowanie z odpadami, stosowane środki dezynfekcyjne, stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń i wyposażenia obiektu. Na targowisku kontrolowano sposób postępowania z odpadami, oceniono stan sanitarny zespołów higieniczno-sanitarnych, stan sanitarny wyposażenia obiektu. W transporcie osobowym oceniano stan sanitarno-porządkowy środków transportu.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w żadnym z kontrolowanych obszarów.

Skontrolowano 19 środków transportu, w tym:

- 6 autobusów komunikacji publicznej;
- 3 samochody do przewozu chorych;
- 10 samochodów do przewozu zwłok i szczątków ludzkich.

Stan sanitarno-higieniczny środków transportu nie budził zastrzeżeń. Nie stwierdzano nieprawidłowości, nie nałożono mandatów, nie wszczynano postępowań.

Z ewidencji odeszło 7 obiektów, a doszły 3 nowe obiekty.

Podsumowując nadzór nad obiektami użyteczności publicznej w większości kontrolowanych obiektów stwierdzany stan sanitarny nie budził zastrzeżeń. Pojedyncze przypadki, gdzie te standardy nie zostały zachowane i konieczne było wydanie zaleceń.

Nadzór nad kąpieliskami - Kąpieliska zorganizowane w roku 2022.

Lp.	Akwen	Nazwa kąpieliska	Właściciel	Użytkownik
1.	Rzeka Osa	Kąpielisko na Zalewie „Bojary”	Gmina Miasto Biłgoraj	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Biłgoraju
2.	Zalew Biszczka-Żary	Kąpielisko Zalew Biszczka - Żary	Gmina Biszczka	Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji
3.	Zalew Józefów II	Kąpielisko Józefów II	Gmina Józefów	Gmina Józefów

Wydane oceny o przydatności wody do kąpiel.

Lp.	Akwen	Nazwa kąpieliska	Właściciel	Użytkownik	Czas (od – do) kiedy obowiązywała ocena o przydatności wody do kąpiel
1.	Rzeka Osa	Kąpielisko na Zalewie „Bojary”	Gmina Miasto Biłgoraj	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Biłgoraju	20.06.2022 r. – 07.07.2022 r. (27.06.2022 r. otwarcie sezonu kąpieliskowego)
2.					11.07.2022 r. – 26.07.2022 r.
3.					26.07.2022 r. – 09.08.2022 r.
4.					09.08.2022r. – 31.08.2022 r. (31.08.2021r. zakończenie sezonu kąpielowego)
5.	Zalew Biszczka-Żary	Kąpielisko Zalew Biszczka - Żary	Gmina Biszczka	Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji	22.06.2022 r. – 12.07.2022 r. (01.07.2022 r. otwarcie sezonu kąpieliskowego)
6.					12.07.2022 r. – 26.07.2022 r.
7.					26.07.2022 r. – 16.08.2022 r.
8.					16.08.2022 r. – 31.08.2022 r. (31.08.2022r. zakończenie sezonu kąpielowego)
9.	Zalew Józefów II	Kąpielisko Józefów II	Gmina Józefów	Gmina Józefów	22.06.2022 r. – 14.07.2022 r. (01.07.2022r. otwarcie sezonu kąpieliskowego)
10.					14.07.2022 r. – 28.07.2022 r.
11.					28.07.2022 r. – 11.08.2022 r.
12.					11.08.2022 r. – 31.08.2022 r. (31.08.2022 r. zakończenie sezonu kąpielowego)

Wydana ocena o nieprzydatności wody do kąpiel.

Lp.	Akwen	Nazwa kąpieliska	Właściciel	Użytkownik	Czas (od – do) kiedy obowiązywał zakaz kąpiel	Przekroczone parametry
1.	Rzeka Osa	Kąpielisko na Zalewie „Bojary”	Gmina Miasto Biłgoraj	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Biłgoraju	07.07.2022 r.- 11.07.2022 r.	zakwit sinic

W roku 2022 wydano:

12 ocen o przydatności wody do kąpiel;

1 ocena o nieprzydatności wody do kąpiel;

3 oceny sezonowe za rok 2022.

Prowadzono internetowy Serwis Kąpieliskowy w sposób zapewniający ciągłą, wielostronną i szybką wymianę danych, zapewniającą kompletność i niezbędną jakość informacji.

W roku 2022 zgłoszono 2 miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpielii.

Lp.	Akwen	Nazwa zwyczajowa MWDK	Właściciel	Użytkownik
1.	Zalew Frampol	Zalew we Frampolu - I	Gmina Frampol	Gmina Frampol
2.	Zalew Frampol	Zalew we Frampolu - II	Gmina Frampol	Klub Sportowy „Włókniarz” Frampol

Woda do spożycia.

Wykaz producentów wody, wielkość produkcji oraz liczba ludności zaopatrywanej przez dany wodociąg.

Lp.	Nazwa producenta	Nazwa wodociągu	Wielkość produkcji wodociągu	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę przez wodociąg	Ocena wody dobra/zła
1.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. ul. Łąkowa 13, 23-400 Biłgoraj	Biłgoraj	3016,2	25052	dobra
2.	Gmina Biłgoraj ul. Kościuszki 88, 23-400 Biłgoraj	Dyle	24,7	354	dobra
3.		Hedwiżyn	500	2277	dobra
4.		Korczów - Okrągłe	194,2	2596	dobra
5.		Sól	253,2	3283	dobra
6.		Dąbrowica	96,8	1317	dobra
7.		Majdan Gromadzki	Zakup wody z Gminy Frampol i Miasta Biłgoraja w ilości około 120 m ³ /d	3198	dobra
8.			Ciosmy	30,7	355
9.	Zakład Wodociągów i Kanalizacji ul. Leśna 1, 23-460 Józefów	Józefów	348,1	2639	dobra
10.		Górecko Stare	83,5	798	dobra
11.		Majdan Nepryski	243	2253	dobra
12.		Stanisławów	72,3	867	dobra
13.		Szopowe	11,4	105	dobra
14.	Tarnogrodzki Zakład Komunalny Spółka z o.o. ul. Kościuszki 5, 23-420 Tarnogród	Tarnogród Przedmieście Różanieckie	298	2218	dobra
15.		Tarnogród Przedmieście Pluskie	187	1046	dobra
16.	Gmina Goraj ul. Bednarska 1, 23-450 Goraj	Goraj	139,4	1129	dobra
17.		Albinów Duży	3,4	58	dobra
18.		Gilów	31,5	208	dobra
19.		Jędrzejówka	51,2	367	dobra
20.		Kondraty	32,7	166	dobra
21.		Zastawie	124,8	1524	dobra
22.	Zakład Gospodarki Komunalnej ul. Łąkowa 4, 23-440 Frampol	Frampol	154	2269	dobra
23.		Korytków Mały	194	754	dobra

24.	Zakład Gospodarki Komunalnej ul. Łąkowa 4, 23-440 Frampol	Teodorówka - Radzięcín	312	2970	dobra
25.	Gmina Turobin ul. Rynek 4, 23-465 Turobin	Turobin	88,2	1437	dobra
26.		Gródki	83,9	1060	dobra
27.		Żabno	41,1	441	dobra
28.		Tarnawa Duża	90,3	937	dobra
29.		Żurawie	161,3	1722	dobra
30.	Zakład Gospodarki Komunalnej Potok Górny 116, 23-423 Potok Górny	Potok Górny	285,7	3015	dobra
31.		Lipiny Dolne	169,2	2137	dobra
32.	Zakład Gospodarki Komunalnej w Tereszpolu Zaorendzie ul. Szkolna 44, 23-407 Tereszpol	Tereszpol - Zygmunty	374,4	3410	dobra
33.		Lipowiec	60,2	489	dobra
34.	Zakład Gospodarki Komunalnej Biszczka 79, 23-425 Biszcza	Biszczka	392	3800	dobra
35.	Zakład Gospodarki Komunalnej Obsza 36, 23-413 Obsza	Babice – Dorbozy	1228,9	8884	dobra
36.	Zakład Gospodarki Komunalnej Łukowa 570/4, 23-412 Łukowa	Łukowa	566,5	4102	dobra
37.	Zakład Gospodarki Komunalnej ul. Przemysłowa 10, 23-415 Książpol	Książpol	310,4	2549	dobra
38.		Markowicze	294,9	2538	dobra
39.	Gmina Aleksandrów, Aleksandrów 380 23-408 Aleksandrów	Aleksandrów	365	3602	dobra
40.	Razem		10914,1	97 926	

Wykaz producentów wody dostarczających wodę z indywidualnych ujęć jako część działalności handlowej lub do budynków użyteczności publicznej.

Lp.	Nazwa producenta	Wielkość produkcji wodociągu	Wielkość produkcji producenta	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę przez wodociąg	Ocena wody dobra/zła
1.	Arion Szpitale sp. z o. o. Zespół Opieki Zdrowotnej w Biłgoraju ul. Dr Pojaska 5, 23-400 Biłgoraj	43,3	43,3	0	dobra
2.	ATL Spółka z o. o. ul. Piłsudskiego 180, 05-091 Ząbki	1,0	1,0	0	dobra
3.	Przedsiębiorstwo Usługowo Handlowo Produkcyjne ATOS Eksport-Import Gromada 165, 23-400 Biłgoraj	4,0	4,0	0	dobra
4.	Gospodarstwo Rolne Tomasz Czajka Hoszunia Ordynacka 44, 23-450 Goraj	1,0	1,0	6	dobra
5.	Zakład Mięsny Wasąg Sp. Jawna Hedwizyn 118, 23-400 Biłgoraj	23,1	23,1	0	dobra

Liczba mieszkańców powiatu biłgorajskiego zaopatrywanych w wodę z wodociągów spoza powiatu: **495**.

Końcówki wodociągów wchodzące na teren powiatu biłgorajskiego:

- wodociąg zbiorowego zaopatrzenia **Radecznicza** zaopatruje mieszkańców:

- 278 - Chłopków z Gminy Frampol,
- 18 - część Hoszni Ordynackiej z Gminy Goraj,
- 149 - Wólka Czernięcińska z Gminy Turobin,

- wodociąg zbiorowego zaopatrzenia **Gruszka Duża** zaopatruje mieszkańców:

- 50 – Zabłocie z Gminy Turobin

razem: 495 osób korzysta z wody z końcówek wodociągów wchodzących na teren powiatu biłgorajskiego.

Liczba ludności korzystająca z wodociągów powiatu biłgorajskiego – **97926**.

Liczba ludności powiatu biłgorajskiego korzystająca z wody dobrej jakości z innych powiatów (końcówki wodociągów) – 495.

Liczba ludności korzystająca z innych podmioty zaopatrujących w wodę – 6.

Łącznie na terenie powiatu biłgorajskiego z wody dobrej jakości korzysta 98427 osób.

Zestawienie wodociągów powiatu.

Wodociągi o produkcji [m ³ /d]	Liczba urządzeń	Liczba wodociągów dostarczających				Liczba ludności korzystającej z wody			
		Wodę dobrej jakości	Wodę nieodpowiadającą wymaganiom mikrobiologicznym	Wodę nie odpowiadającą wymaganiom fizykochemicznym	Wodę nie odp. wymaganiom dla substancji promieniotwórczych	odpowiadającej wymaganiom	Nie odpowiadającej wymaganiom ogółem	nie odpowiadającej wymaganiom mikrobiologicznym	nie odpowiadającej wymaganiom dla substancji promieniotwórczych
≤100	15	15	0	0	0	8959	0	0	0
101-1000	22	22	0	0	0	55031	0	0	0
1001- 10 000	2	2	0	0	0	33936	0	0	0
10 001 - 100 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Inne podmioty zaopatrujące w wodę	5	5	0	0	0	6	0	0	0

Wodociągi produkujące ≤ 100 m³/d . W ewidencji znajduje się 15 wodociągów.

Na wodociągach nie było postępowania administracyjnego.

Stałej dezynfekcji nie prowadzono.

Wodociągi, które w roku 2022 dostosowały jakość wody do obowiązujących wymogów – tabela.

Lp.	Nazwa wodociągu	Gmina	Parametr	Decyzja
1.	Ciosmy	Biłgoraj	mangan, żelazo, mętność	Decyzja stwierdzająca warunkową przydatność wody do spożycia z dnia 01.08.2022 Decyzja stwierdzająca przydatność wody do spożycia z dnia 05.09.2022

Wodociągi, na których stosowane jest **uzdatnianie wody** – tabela.

Lp.	Nazwa wodociągu	Gmina	Sposób uzdatniania
1.	Dąbrowica	Biłgoraj	odmanganianie, odżelazianie, filtracja, napowietrzanie, wymiana jonowa
2.	Ciosmy	Biłgoraj	koagulacja, odmanganianie, odżelazianie, filtracja, napowietrzanie,
3.	Turobin	Turobin	odmanganianie, odżelazianie, filtracja, napowietrzanie

Wodociągi, na których wystąpiły **awarie i przerwy** w dostawie wody – tabela.

Lp.	Nazwa wodociągu	Gmina	Liczba awarii	Rodzaj
1.	Lipowiec	Tereszpol - Zaorenda	2	2 sieć wodociągowa
2.	Gilów	Goraj	1	1 sieć wodociągowa
3.	Kondraty	Goraj	2	2 sieć wodociągowa
4.	Ciosmy	Biłgoraj	1	1 pompa
5.	Dąbrowica	Biłgoraj	1	1 sieć wodociągowa

Wodociągi produkujące 101 – 1000 m³/d. W ewidencji znajdują się **22 wodociągi.**

Wodociągi, na których prowadzono postępowanie administracyjne - tabela.

Lp.	Nazwa wodociągu	Gmina	Data wydania decyzji	Usterki (dot. tylko stanu sanitarno-higienicznego)	Termin wykonania	Data kontroli sprawdzającej
1	Aleksandrów	Aleksandrów	24.05.2022	1.Uszczelnić, odmalować włązy do szachtów studziennych. 2.Uszczelnić, odmalować włązy do zbiorników wyrównawczych.	29.07.2022	26.07.2022
2	Goraj	Goraj	19.09.2022	1.Doprowadzić do należytego stanu sanitarno-technicznego przewody, drabinkę, włąz, ściany pod włączem oraz dno szachtu w studni, znajdującej się na środku terenu ujęcia wody. 2.Doprowadzić do należytego stanu sanitarno-technicznego przewody, włąz, ściany pod włączem oraz przewód	30.11.2022	09.12.2022

				wentylacyjny w studni, znajdującej się na końcu terenu ujęcia wody. 3.Na ogrodzeniu terenu ujęcia wody umieścić tablicę informacyjno-ostrzegawczą o ujęciu wody i zakazie wstępu osób nieupoważnionych 4.Doprowadzić do należytego stanu sanitarno-technicznego włązy w obu zbiornikach wyrównawczych. 5.Doprowadzić do należytego stanu sanitarno-technicznego murowane wejście do zbiornika wyrównawczego, zlokalizowane po prawej stronie bramy wjazdowej.		
3	Zastawie	Goraj	19.09.2022	1.Zabezpieczyć przed możliwością dostępu do studni osób nieupoważnionych, uszczelnić pokrywy do szachtów studziennych. 2.Uszczelnić włązy, doprowadzić do należytego stanu sanitarno-technicznego pokrywy, ściany pod włączami oraz metalowe drabinki w zbiornikach wyrównawczych. 3.Doprowadzić do należytego stanu sanitarno-technicznego ściany i podłogę w budynku hydroforni. 4.Umieścić na ogrodzeniu tablicę informacyjno-ostrzegawczą o ujęciu wody i zakazie wstępu osobom nieupoważnionym.	30.11.2022 przedłużona do 30.04.2023	-

Nie wydano decyzji na poprawę jakości wody.

Stałą dezynfekcją nie prowadzono.

Wodociągi, na których stosowane jest **uzdatnianie wody** – tabela.

Lp.	Nazwa wodociągu	Gmina	Sposób uzdatniania
1.	Okragłe-Korczów	Biłgoraj	odmanganianie, odżelazianie, filtracja, napowietrzanie
2.	Sól		
3.	Majdan Gromadzki		
4.	Tarnogród Przedmieście Różanieckie	Tarnogród	odmanganianie, odżelazianie, filtracja, napowietrzanie
5.	Tarnogród Przedmieście Płuskie		
6.	Biszczka	Biszczka	
7.	Księżpol	Księżpol	
8.	Markowicze		
9.	Aleksandrów	Aleksandrów	

Wodociągi, na których wystąpiły **awarie i przerwy** w dostawie wody – tabela.

Lp.	Nazwa wodociągu	Gmina	Liczba awarii	Rodzaj
1.	Aleksandrów	Aleksandrów	3	3 sieć wodociągowa
2.	Łukowa	Łukowa	7	2 sieć wodociągowa 3 zabezpieczenie pompy płaskiej 1 awaria systemu sterowania 1 awaria przepompowni
3.	Biszczka	Biszczka	24	14 przyłącza wodociągowe 9 sieć wodociągowa 1 pompy głębinowe
4.	Tereszpol Zygmunt	Tereszpol Zaorenda	3	3 sieć wodociągowa
5.	Potok Górny	Potok Górny	2	2 sieć wodociągowa
6.	Lipiny Dolne	Potok Górny	2	2 sieć wodociągowa
7.	Frampol	Frampol	2	2 sieć wodociągowa
8.	Korytków Mały	Frampol	3	3 sieć wodociągowa
9.	Teodorówka - Radzięcin	Frampol	4	4 sieć wodociągowa
10.	Goraj	Goraj	1	1 sieć wodociągowa
11.	Zastawie	Goraj	1	1 sieć wodociągowa
12.	Tarnogród Przedmieście Różanieckie	Tarnogród	14	8 sieć wodociągowa 6 przyłącza
13.	Tarnogród Przedmieście Płuskie	Tarnogród	15	7 sieć wodociągowa 8 przyłącza
14.	Józefów	Józefów	2	2 sieć wodociągowa
15.	Sól	Biłgoraj	2	2 sieć wodociągowa
16.	Hedwizyn	Biłgoraj	2	2 sieć wodociągowa

Wodociągi produkujące 1001 – 10 000 m³/d.

W ewidencji znajdują się **2 wodociągi** raportowane do Komisji Europejskiej.

Na wodociągach nie było postępowania administracyjnego.

Nie wydano decyzji na poprawę jakości wody.

Wodociągi poddawane **stałej dezynfekcji** wody - tabela.

Nazwa wodociągu	Gmina	Sposób dezynfekcji
Biłgoraj	Miasto Biłgoraj	Podchloryn sodu

Wodociągi, na których stosowane jest **uzdatnianie** wody – tabela.

Lp.	Nazwa wodociągu	Gmina	Sposób uzdatniania
1.	Biłgoraj	Miasto Biłgoraj	odmanganianie, odżelazianie, filtracja, napowietrzanie
2.	Babice-Dorbozy	Obsza	odmanganianie, odżelazianie, filtracja, napowietrzanie

Wodociągi, na których wystąpiły **awarie i przerwy** w dostawie wody.

Nazwa wodociągu	Gmina	Liczba awarii	Rodzaj
Biłgoraj	Miasto Biłgoraj	32	25 sieć wodociągowa 7 przyłącza wodociągowe
Babice-Dorbozy	Obsza	3	3 przyłącza wodociągowe

Na terenie powiatu biłgorajskiego wszystkie podmioty produkujące wodę wykonują badania jej jakości zgodnie z ustalonym i zatwierdzonym przez PPIS harmonogramem, a wyniki jakości wody z prowadzonej kontroli wewnętrznej przekazywane są w obowiązujących terminach.

PODSUMOWANIE:

Nadzór nad jakością wody do spożycia przez ludzi.

Bezpieczeństwo zdrowotne wody przeznaczonej do spożycia, dostarczanej w ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę jest stałym priorytetem działań PIS, a jakość wody do spożycia musi być zawsze utrzymana na poziomie akceptowalnym przez konsumenta.

Woda jest bezpieczna dla zdrowia ludzkiego, jeżeli jest wolna od mikroorganizmów chorobotwórczych i pasożytów w liczbie stanowiącej potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego, wszelkich substancji w stężeniach stanowiących potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego oraz nie ma agresywnych właściwości korozyjnych i spełnia wymagania określone w obowiązujących przepisach.

Nadzór nad jakością wody Sekcja HK sprawuje w:

- **39** wodociągach zbiorowego zaopatrzenia
- **5** innych podmiotach zaopatrujących w wodę

Większość zasobów wód podziemnych zasilających wodociągi powiatu biłgorajskiego nadaje się do bezpośredniego wykorzystania bądź po zastosowaniu prostych metod uzdatniania polegających głównie na usuwaniu naturalnych pierwiastków takich jak żelazo i mangan.

PPIS w Biłgoraju, na podstawie § 23 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r., w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r. poz. 2294), na podstawie sprawozdań z wyników badań jakości wody, w ramach prowadzonego nadzoru

sanitarnego jak i kontroli wewnętrznej, realizowanych według uzgodnionego harmonogramu wydał **19 ocen obszarowych** jakości wody za rok 2022.

Na podstawie § 22 tego rozporządzenia wydano **19 ocen okresowych** jakości wody za rok 2022.

Wydano **16 ocen** dotyczących przydatności wody do spożycia **w zakresie substancji promieniotwórczych**, po analizie przedstawionych wyników badań jakości wody, w zakresie ewentualnych zagrożeń zdrowotnych wydano 8 ocen cząstkowych oraz **8 ocen jakości ciepłej wody w zakresie bakterii *Legionella sp.***

Łącznie w roku 2022 wydano 70 ocen jakości wody do spożycia. Szczegółowe oceny jakości wody na terenie gmin zostały przesłane do wszystkich burmistrzów i wójtów powiatu biłgorajskiego oraz administratorów wodociągów odpowiedzialnych za jakość wody dostarczanej konsumentom. W powiecie biłgorajskim wszystkie gminy są zwodociągowane i wszystkie wodociągi zostały ocenione.

Wody podziemne stanowią podstawowe źródło zaopatrzenia ludności z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia. Na terenie powiatu biłgorajskiego stwierdza się wyjątkowo wysoki procent zwodociągowania. 99 % mieszkańców powiatu biłgorajskiego korzysta z wody rozprowadzanej przez wodociągi zbiorowego zaopatrzenia. Konsumpcja wody wodociągowej produkowanej przez przedsiębiorstwa wodociągowe w ramach zbiorowego zaopatrzenia ludności daje gwarancję bezpieczeństwa zdrowotnego.

Oceniając jakość wody za rok 2022, we wszystkich nadzorowanych na terenach gmin wodociągach, PPIS w Biłgoraju stwierdza, że tak jak w latach poprzednich jest ona utrzymywana na dobrym poziomie, co pozwala ocenić ją jako bezpieczną dla zdrowia konsumentów.

Działalność kontrolno – represyjna sekcji HK w 2022 r.

W ewidencji sekcji HK znajduje się **477 obiektów** w tym **44** wodociągi.

W 2022 r. **skontrolowano 198** obiektów w tym **41** wodociągi.

Przeprowadzono **207 kontroli**.

Pobrano 124 próbki wody do badań (do spożycia i z kąpielisk).

Przeprowadzono w nich **132 badania**, wykonano **8 oznaczeń chemicznych** i **124 oznaczenia fizyczne**.

Wydano:

- **50** decyzji merytorycznych w tym 36 decyzje dotyczące ekshumacji,
- **13** decyzji opłatowych,
- **1** decyzja dotycząca wywozu zwłok za granicę,
- **31** postanowień (dotyczących aspektów proceduralnych sprawy),
- **113** opinie/oceny (w tym sprawie jakości wody).

Nałożono 2 mandaty karne na kwotę 300 zł.

IV. Nadzór sanitarny w zakresie Higieny Dzieci i Młodzieży

Do zadań sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży (HDiM) z zakresu zdrowia publicznego należy sprawowanie nadzoru nad warunkami nauczania, wychowania, opieki oraz wypoczynku dzieci i młodzieży.

Ogólne kierunki działania pionu higieny dzieci i młodzieży dotyczą:

- 1) Sprawowania nadzoru nad warunkami higieniczno-sanitarnymi:
  - w obiektach edukacji, opieki, wychowania dzieci i młodzieży, w tym w szkołach, przedszkolach, innych formach wychowania przedszkolnego, placówkach oświatowo-wychowawczych, w żłobkach, klubach dziecięcych, a także w szkołach wyższych,
  - wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży,
- 2) Sprawowania nadzoru w zakresie higieny procesów nauczania i wychowania.
- 3) Opracowywania meldunków z wypoczynku zimowego oraz letniego dzieci i młodzieży.
- 4) Sporządzania informacji o stanie przygotowania szkół do rozpoczęcia roku szkolnego.

W 2022 r. w wykazie obiektów oświatowo – wychowawczych objętych nadzorem PPIS w Biłgoraju figurowały (wg MZ-53):

• żłobki/ kluby dziecięce	- 7
• przedszkola/ inne formy wychowania przedszkolnego	- 21
• szkoły podstawowe	- 50
• licea ogólnokształcące	- 2
• szkoły branżowe I i II stopnia	- 1
• szkoły policealne	- 1
• zespoły szkół	- 12
• placówki kształcenia ustawicznego – centra szkolenia zawodowego	- 1
• placówki wsparcia dziennego	- 5
• placówki opiekuńczo- wychowawcze z pobytem całodobowym	- 2
• placówki wychowania pozaszkolnego	- 1
• młodzieżowe domy kultury	- 1
• placówki rekreacyjne – schronisko młodzieżowe całoroczne	- 1
• inne placówki	- 5

Razem 110

Ogólna liczba kontroli (wg MZ - 53)	- 103
Kontrole placówek stałych:	
• sanitarne	- 65
• sprawdzające	- 3
• sanitarne w związku z interwencją	- 0
• tematyczne	- 35
Kontrole wypoczynku	- 30
Kontrole nie wykazane w MZ 53:	
• inne - kontrole w obiektach hotelarskich przed rozpoczęciem wypoczynku letniego	- 1
	łącznie 134 kontrole

Postępowanie administracyjne:

Wydano:

- 2 decyzje administracyjne - stwierdzające nieprawidłowości,
- 2 decyzje opłatowe na stwierdzone nieprawidłowości,
- 1 Wystąpienie pokontrolne,
- 1 Postanowienie.

W ramach nadzoru bieżącego nad placówkami nauczania oceniono:

Ocena mebli przedszkolnych i szkolnych:

2022 r. - liczba placówek - **46**, liczba oddziałów - **243**, liczba stanowisk – **3516**,
liczba oznaczeń – **10548**.

Podczas kontroli zwracano uwagę na:

- stan techniczny mebli,
- posiadanie certyfikatów,
- oznakowanie mebli,
- odpowiednie zestawienie stolika z krzesłem,
- dostosowanie mebli edukacyjnych do zasad ergonomii.

Ocenę dostosowania mebli edukacyjnych do wzrostu uczniów przeprowadzono w oparciu o zmierzony wzrost dzieci i normy zaznaczonej na meblach. Nieprawidłowości nie stwierdzono. W salach lekcyjnych występują meble szkolne zróżnicowane pod względem wysokości. W miarę posiadanych środków finansowych placówki oświatowe starają się wymieniać stare meble na nowe.

Rozkłady zajęć lekcyjnych:

2022 r. – liczba skontrolowanych placówek - **37**, liczba skontrolowanych oddziałów – **304**

Przy ocenie rozkładu zajęć uwzględniano:

- równomierne obciążenie uczniów zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia,
- zróżnicowanie zajęć w każdym dniu,
- możliwości psychofizyczne uczniów podejmowania intensywnego wysiłku umysłowego w ciągu dnia.

Ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów:

2022 r. - przeprowadzono ocenę obciążenia uczniów tornistrami szkolnymi w 10 placówkach, w 62 oddziałach, 600 stanowisk, 1200 oznaczeń.

Odpoczynek w czasie trwania przerw międzylekcyjnych.

W 31 skontrolowanych szkołach i 6 zespołach szkół, wszystkie umożliwiły uczniom spędzanie przerw na świeżym powietrzu. 24 szkoły i 2 zespoły zapewniają wszystkie przerwy 10 minutowe i przynajmniej jedną przerwę dłuższą. 7 szkół i 2 zespoły zapewniają przerwy krótsze niż 10 minut, ale co najmniej jedną przerwę 15-20 minutową.

Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego i rekreacji.

Na 37 skontrolowanych szkół i zespołów szkół:

- 19 - posiada szkolny zespół sportowy z boiskiem
- 1 - posiada szkolny zespół sportowy bez boiska
- 2 - posiada salę gimnastyczną z boiskiem
- 1 - posiada tylko salę zastępczą/ rekreacyjną
- 2 - posiada tylko salę gimnastyczną
- 4 - posiada tylko boisko sportowe
- 7 - posiada tylko salę zastępczą/ rekreacyjną z boiskiem
- 1 - posiada salę gimnastyczną i salę zastępczą

Szkolne pracownie komputerowe.

Ocena warunków do prowadzenia zajęć z informatyki w szkolnych pracowniach komputerowych wypadła pozytywnie. Pracownie komputerowe wyposażone były zgodnie z obowiązującymi wymaganiami, uczniowie zostali przeszkoleni w zakresie przepisów BHP.

Możliwość pozostawienia części podręczników w szkole.

Wszystkie szkoły realizowały zadania wynikające z obowiązujących przepisów prawa. Dyrektorzy zapewнили uczniom w szkole miejsce na pozostawienie podręczników.

Informacja dotycząca prowadzonego żywienia dzieci.

Zbierano informacje na temat dożywiania uczniów. W 37 skontrolowanych szkołach i zespołach szkół wydawano ciepłe posiłki obiadowe jedno lub dwudaniowe, z których skorzystało 3390 uczniów.

Warunki do utrzymania higieny osobistej w placówkach nauczania i wychowania.

Na 61 skontrolowanych placówek, we wszystkich stwierdzono właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej.

Standardy dostępności do urządzeń sanitarnych.

We wszystkich 46 skontrolowanych placówkach stwierdzono zachowanie standardów dostępności do urządzeń sanitarnych.

Ocena temperatury w pomieszczeniach edukacyjnych.

W okresie zimowym pomiary temperatury przeprowadzono w 39 placówkach oświatowo – wychowawczych i wypoczynku zimowego, dotyczyły 252 pomiarów pomieszczeń.

Wszystkie placówki zapewniały właściwą temperaturę pomieszczeń.

Warunki realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami.

W 37 skontrolowanych szkołach i zespołach szkół, funkcjonowały 22 gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej, w 14 szkołach profilaktyczna opieka zdrowotna nad uczniami była realizowana w pomieszczeniach zastępczych, w 1 szkole profilaktyczna opieka zdrowotna nad uczniami była świadczona była poza terenem placówki.

Ocena posiadania przez szkoły certyfikatów na meble szkolne i sprzęt sportowy.

Zgodnie z obowiązującym przepisem prawnym szkoły i placówki mogą nabywać wyposażenie posiadające odpowiednie atesty lub certyfikaty.

Meble szkolne i przedszkolne (stoliki, krzeselka) w 46 skontrolowanych placówkach:

- meble zakupione wyłącznie przed 1997 r. w 1 placówce,
- meble zakupione wyłącznie po 1997 r. odsetek wynosił do 25% w 2 placówkach, do 50% w 10 placówkach, powyżej 50% w 14 placówkach, 100% w 19 placówkach,
- meble zakupione po 1997 r.- odsetek mebli z certyfikatami wynosił: 100% w 45 placówkach.

Wszystkie nowo zakupione meble posiadały certyfikaty w 100%.

Urządzenia i sprzęt sportowy w 46 skontrolowanych placówkach:

- urządzenia i sprzęt zakupiony wyłącznie przed 1997 r. w 1 placówce,
- odsetek urządzeń i sprzętu sportowego zakupionych po 1997 r. wynosił: w 1 placówce do 25%, w 13 placówkach do 50%, w 10 placówkach powyżej 50% i w 21 placówkach 100%,
- urządzenia i sprzęt sportowy z certyfikatami wynosił 100% w 45 placówkach.

Wszystkie nowo zakupione urządzenia i sprzęt sportowy posiadały certyfikaty w 100%.

Przygotowanie szkół do rozpoczęcia nowego roku szkolnego 2022/2023:

Wyniki kontroli placówek szkolnych w zakresie przygotowania do roku szkolnego 2022/2023.

Pod nadzorem PPIS w Biłgoraju znajdują się 64 szkoły. W związku z przygotowaniem szkół do nowego roku szkolnego 2022/2023 oceną objęto 21 szkół, co stanowi 33%. W porównaniu do poprzedniego roku, odsetek szkół poddanych ocenie jest wyższy, ponieważ w ubiegłym roku stanowił 29%.

W roku szkolnym 2022/2023 jest o 3 szkoły podstawowe mniej - zlikwidowano.

Szczegółowe wyniki kontroli:

Według informacji uzyskanych podczas przeprowadzonych kontroli zajęcia w systemie jednozmianowym są prowadzone w 21 szkołach - 100%.

Dyrektorzy zadeklarowali, że zajęcia w podpiwniczeniu nie będą prowadzone.

Pomieszczeniami świetlicowymi dla swoich uczniów dysponuje 11 szkół, co stanowi 52% wszystkich szkół poddanych ocenie.

Powierzchnia w salach dydaktycznych przypadająca na jednego ucznia.

Co najmniej 2,5 m² na jednego ucznia w 21 szkołach - 100%.

Mikroklimat w salach lekcyjnych (wentylacja/ oświetlenie pomieszczeń).

W pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt uczniów jest zapewniona wentylacja i regularne przeglądy w 21 szkołach - 100%.

W 21 szkołach -100% są prawidłowe wyniki pomiarów natężenia oświetlenia sztucznego.

Zapewnienie miejsc na pozostawienie podręczników i przyborów szkolnych.

W 21 szkołach - 100% dyrektorzy zapewnili miejsce na pozostawienie podręczników i przyborów szkolnych;

15 szkół podstawowych, 1 liceum i 2 zespoły - szafy w salach lekcyjnych (ok. 85%)

1 szkoła podstawowa - szuflady w stolikach szkolnych (5%)

1 szkoła podstawowa - szafki indywidualne (5%)

1 liceum - wyłącznie szafki dla wszystkich uczniów (5%)

Standardy dostępności do urządzeń higienicznosanitarnych.

W 21 szkołach - 100% są zachowane standardy dostępności do urządzeń sanitarno-higienicznych dla dziewczynek i dla chłopców.

Infrastruktura sportowo-rekreacyjna.

W roku szkolnym 2022/2023 zajęcia z wychowania fizycznego prowadzone są na terenie szkoły w 20 placówkach (95%):

- w sali gimnastycznej - w 11 szkołach - 53% wszystkich skontrolowanych szkół,
- w sali rekreacyjno-zastępczej - w 11 szkołach - 53% wszystkich skontrolowanych szkół,
- na boisku szkolnym - w 17 szkołach - 81% wszystkich skontrolowanych szkół,
- inne; na siłowni - w 1 szkole (5%),
- zajęcia z wychowania fizycznego prowadzone są dodatkowo poza placówką - na basenie - w 1 szkole,
- zajęcia z wychowania fizycznego prowadzone są poza placówką z uwagi na brak własnej infrastruktury- w 1 liceum (5%).

Profilaktyczna opieka zdrowotna nad uczniami w szkołach

Z informacji uzyskanych podczas kontroli wynika, że jest zapewniony gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w 9 szkołach - do własnej dyspozycji, co stanowi 43% wszystkich skontrolowanych szkół. W pozostałych szkołach - brak.

Opieka stomatologiczna zapewniona - umowa z gabinetem stomatologicznym - w 1 liceum (5%).

W pozostałych szkołach - brak.

Dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach

W roku szkolnym 2022/2023 w 20 szkołach prowadzone jest dożywianie, co stanowi 95% wszystkich skontrolowanych szkół. W 1 liceum nie prowadzi się dożywiania.

Obiad ze stołówki szkolnej:

- jednodaniowy w 5 szkołach (25%),
- dwudaniowy w 1 szkole (5%),

Obiad w stołówce internatu:

- dwudaniowy w 1 zespole (5%)

Catering:

- jednodaniowy w 11 szkołach (55%),
- dwudaniowy w 2 szkołach (10%).

Dostęp do wody pitnej

Szkoły nie udostępniają wody do bezpośredniego spożycia.

W okresie wolnym od zajęć lekcyjnych tj. w czasie ferii zimowych, wakacji letnich,

nadzorowano wypoczynek dzieci i młodzieży, w oparciu o zgłoszenia organizatorów wypoczynku, zamieszczane przez kuratoria oświaty w ogólnopolskiej bazie zgłoszeń MEN www.wypoczynek.men.gov.pl.

W roku 2022 pod nadzorem znajdowało się 47 formy wypoczynku, w tym zimowego (15) i letniego (32). Skontrolowano 30 turnusów (13 zimowych i 17 letnich). Łącznie z Sekcją HŻŻ przeprowadzono 52 kontrole. Przeprowadzono 7 kontroli w obiektach przed rozpoczęciem wypoczynku.

Wypoczynek zimowy:

Z wypoczynku zimowego skorzystało **578** dzieci i młodzieży, w tym:

- w obiektach całorocznych usług hotelarskich 246 dzieci,
- w obiektach sezonowych 35 dzieci,
- w miejscu zamieszkania 297 dzieci.

Podczas kontroli stwierdzono zapewnienie właściwych warunków sanitarno-higienicznych.

Wypoczynek letni:

Z wypoczynku letniego skorzystało **516** dzieci i młodzieży, w tym:

- w obiektach całorocznych usług hotelarskich 229 dzieci,
- w obiektach sezonowych 70 dzieci,
- obozach pod namiotami bez stałej infrastruktury 82 dzieci,
- w miejscu zamieszkania 135 dzieci.

Podczas kontroli stwierdzono zapewnienie właściwych warunków sanitarno-higienicznych.

Podjęmowane działania w zakresie promocji zdrowia:

Sekcja HDiM nie prowadziła własnych działań profilaktycznych, nie dysponuje materiałami oświatowymi.

Monitorowano przestrzeganie przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych w placówkach pobytu dzieci i młodzieży. Wszystkie placówki respektowały przepisy w tym zakresie.

W ramach współpracy z organami prowadzącymi placówki oświatowe i innymi jednostkami organizacyjnymi prowadzono następujące działania:

- pismo do placówek i organów prowadzących dotyczące możliwości pomiarów stężenia radonu w budynkach użyteczności publicznej,
- e-maile do placówek dotyczące ukazania się i przekazania nowych aktualizacji Wytycznych GIS zachowania bezpieczeństwa zdrowotnego (VI, VII i VIII aktualizacja),
- e-maile do placówek dotyczące ukazania się i przekazania Poradnika bezpiecznego wypoczynku,
- e-maile do placówek dotyczące przekazania nowego wzoru wniosku na badania do celów sanitarno-epidemiologicznych,
- pismo do organów prowadzących dotyczące przesłania wykazu funkcjonujących placówek oświatowych, opiekuńczo-wychowawczych,
- pismo do placówek oświatowych dotyczące współpracy z zakresu powiadomień o liczbie zachorowań na Covid-19 wśród uczniów i nauczycieli,
- pismo do placówek oświatowych dotyczące zleceń GIS ciężaru plecaków szkolnych.

Dodatkowe działania sekcji HDiM:

W 2022 r. prowadzono bardzo szeroką współpracę z dyrektorami szkół i placówek. Na bieżąco konsultowano zagrożenia związane z COVID-19 w placówkach oświatowych.

Wydano 172 pozytywne opinie dotyczących zawieszania zajęć w szkołach i placówkach w związku z wystąpieniem w danej placówce zachorowania na COVID-19 wśród dzieci bądź pracowników placówki.

Biuletyn informacji publicznej BIP – umieszczenie na stronie PSSE w Biłgoraju/ facebook:

- „Wytycznych GIS, MZ i MEN dla organizatorów wypoczynku zimowego dzieci i młodzieży” i poradnika.
- „Wytycznych GIS, MZ i MEN dla organizatorów wypoczynku letniego dzieci i młodzieży”.
- „Wytycznych GIS zachowania bezpieczeństwa zdrowotnego” (VI, VII i VIII aktualizacja).
- „Instrukcja w sprawie wymagań higieniczno- sanitarnych dla stacjonarnych obozów pod namiotami”.

- Zlecenia GIS dotyczące ciężaru plecaków szkolnych.

PODSUMOWANIE:

Stan sanitarno-higieniczny oraz techniczny placówek nauczania, wychowania i opieki nad dziećmi oraz młodzieżą na terenie powiatu biłgorajskiego jest zadawalający. Dzięki zaangażowaniu organów prowadzących, dyrektorów placówek - systematycznie wykonywane są prace remontowe, nabywane meble szkolne i przedszkolne, organizowane nowe place zabaw. Dyrektorzy dbają o bezpieczne i higieniczne warunki pobytu powierzonych ich opiece uczniów i wychowanków.

Znajomość przepisów prawnych przez dyrektorów placówek, organy prowadzące, osoby prowadzące działalność gospodarczą, organizatorów wypoczynku dzieci i młodzieży ułatwia wzajemną komunikację i zrozumienie.

Na przestrzeni lat nastąpiła poprawa warunków wychowania przedszkolnego, realizacji przez dzieci i młodzież obowiązku szkolnego, a także spędzania czasu wolnego.

Współpraca sekcji HDiM z jednostkami samorządu terytorialnego układała się dobrze.

Mimo panującego w Polsce w 2022 r. stanu epidemii/ zagrożenia epidemiologicznego, w związku z COVID-19, na terenie powiatu biłgorajskiego nie stwierdzono uchybień/ zaniedbań p/epidemicznych i sanitarnych w placówkach oświatowych i w obiektach wypoczynku zimowego i letniego.

V. Nadzór sanitarny w zakresie higieny pracy i nadzoru nad chemikaliami

Do zadań Sekcji Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami (HP) należy sprawowanie nadzoru nad:

- warunkami zdrowotnymi środowiska pracy,
- substancjami chemicznymi i ich mieszaninami,
- prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3,
- produktami biobójczymi,
- szkodliwymi dla zdrowia czynnikami biologicznymi,
- substancjami, ich mieszaninami, czynnikami i procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- przestrzeganiem przepisów BHP podczas prac usuwania, bądź zabezpieczania wyrobów zawierających azbest,
- warunkami zdrowotnymi produkcji i obrotu wyrobami mogącymi mieć wpływ na zdrowie ludzi, w tym środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi,
- produktami kosmetycznymi,
- obiektami ministerstwa spraw wewnętrznych i administracji

Sekcja HP prowadzi postępowania administracyjne w sprawach chorób zawodowych.

W 2022 r. zadania te realizowały 4 osoby zatrudnione w sekcji (jedna osoba nieobecna w pracy przez 149 dni).

Ponadto pracownicy sekcji wykonują zadania tj.:

- sprawują nadzór w zakresie BHP w PSSE w Biłgoraju,
- sprawują nadzór w zakresie Obrony Cywilnej w PSSE w Biłgoraju,
- sprawują nadzór nad Antykorupcją w PSSE w Biłgoraju,
- sprawują obowiązki Powiatowego Klasyfikatora Grzybów,
- udzielają porad i informacji na temat narażenia na radon.

Prowadzenie nadzoru sanitarnego nad obiektami zgodnie z przygotowanym harmonogramem kontroli na rok 2022 było ograniczone w I kwartale w związku z trwającym na terenie Polski stanem epidemii wywołanym zakażeniami wirusem SARS – CoV – 2.

Pracownicy Sekcji HPiNnCh angażowani byli w realizację wszystkich zadań wynikających z tej sytuacji.

Zakłady znajdujące się pod nadzorem Sekcji HPiNnCh:

Sekcja HP w 2022 r. posiadała w ewidencji **1085 zakładów**, należące do **41 działów** Polskiej Klasyfikacji Działalności, przeważają zakłady z niżej wymienionych działów:

- uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt,
- leśnictwo i pozyskiwanie drewna,
- pozostałe górnictwo i wydobywanie,
- produkcja artykułów spożywczych,
- produkcja napojów,
- produkcja wyrobów tytoniowych,
- produkcja wyrobów tekstylnych,
- produkcja odzieży,
- produkcja wyrobów z drewna,
- produkcja papieru i wyrobów z papieru,
- poligrafia,
- produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych,
- produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych,
- produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń,
- zakwaterowanie,
- działalność usługowa związana z wyżywieniem,
- działalność związana z obsługą nieruchomości,

- produkcja mebli,
- wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych,
- pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody,
- edukacja,
- działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów, odzysk surowców,
- roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków,
- działalność bibliotek, archiwów, muzeów oraz pozostałych działalności związanych z kulturą,
- działalność sportowa, rozrywkowa i rekreacyjna,
- roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej,
- roboty budowlane specjalistyczne,
- naprawa pojazdów samochodowych,
- transport lądowy oraz transport rurociągowy,
- działalność usługowa związana z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem terenów zieleni,
- opieka zdrowotna i pomoc społeczna,
- sprzedaż hurtowa i detaliczna wyrobów chemicznych w tym kosmetyków,
- handel detaliczny,
- pozostała indywidualna działalność usługowa,
- administracja publiczna.

Działalność kontrolna Sekcji HPiNnCh w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego:

W nadzorowanych zakładach zatrudnionych było ogółem **10182** pracowników.

W 2022 r. skontrolowano **114** zakładów, zatrudniających **3759** pracowników, z tego: **325** pracowników pracowało w warunkach przekroczenia najwyższego dopuszczalnego natężenia hałasu, w tym:

- **140** przy produkcji wyrobów z drewna,
- **57** przy produkcji wyrobów papierniczych, kartonów,
- **4** przy produkcji wyrobów metalowych,
- **60** przy produkcji wyrobów ze szkła,

W narażeniu na kontakt ze szkodliwymi dla zdrowia czynnikami biologicznymi pracowało **846** pracowników, w tym:

- **846** w narażeniu na szkodliwe dla zdrowia czynniki biologiczne 2 grupy zagrożenia,
- **575** pracowników w narażeniu na szkodliwe dla zdrowia czynniki biologiczne 3 grupy zagrożenia.

W narażeniu na substancje, ich mieszaniny, czynniki i procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym pracowało **431** pracowników, w tym:

- **141** w narażeniu na pyły drewna,
- **260** w narażeniu na krystaliczną krzemionkę,
- **9** w narażeniu na formaldehyd,
- **20** w narażeniu na benzen,
- **1** w narażeniu na związek chromu VI; (Mostostal).

W 2022 r. przeprowadzono **136** kontroli z zakresu działania Sekcji HP, w tym:

- **74** kontroli obejmowało zagadnienia z zakresu nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami,
- **7** kontroli przeprowadzono w ramach nadzoru nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3,
- **20** z zakresu nadzoru nad produktami biobójczymi,
- **49** z zakresu nadzoru nad substancjami, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy,
- **56** z zakresu nadzoru nad szkodliwymi czynnikami biologicznymi.
- **1** z zakresu nadzoru sanitarnego w obiekcie ministerstwa spraw wewnętrznych i administracji.

W wykazie sekcji HPiNnCh znajduje się **1** producent substancji chemicznej podlegającej rejestracji w ECHA, **290** dystrybutorów substancji chemicznych i ich mieszanin, **628** stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny, **2** wprowadzających do obrotu prekursorów narkotyków kategorii 3 i 5 stosujących ww. prekursorów. W 2022 roku przeprowadzono **1** kontrolę ww. producenta oraz **73** kontrole u stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny. Ponadto przeprowadzono **20** kontroli w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych oraz **14** kontroli w zakresie stosowania produktów biobójczych.

W wyniku stwierdzonych podczas kontroli naruszeń wymagań higienicznych i zdrowotnych wydano łącznie **7** decyzji administracyjnych nakazujących ich usunięcie. Stwierdzone uchybienia wymagań najczęściej dotyczyły:

- braku aktualnych wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych na stanowiskach pracy,
- brak rejestru czynników szkodliwych dla zdrowia,
- brak opracowanej dokumentacji oceny ryzyka zawodowego,
- nieprawidłowego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń pracy lub pomieszczeń higieniczno-sanitarnych i wyposażenia,
- brak rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 grupy zagrożenia,
- brak rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 grupy zagrożenia,
- braku rejestru pracowników, narażonych na działanie procesu technologicznego, w którym dochodzi do uwalniania czynników o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- braku rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawiania w kontakcie z procesem technologicznym, w którym dochodzi do uwalniania czynników o działaniu rakotwórczym lub mutagennym.

Łącznie wydano 8 decyzji płaćniczych na kwotę 4372 zł.

Analizując wyniki prowadzonego nadzoru należy stwierdzić, że warunki higieny pracy oraz standard pomieszczeń higieniczno - sanitarnych w zakładach pracy kontrolowanych po raz kolejny przez pracowników Sekcji HPiNnCh ulegają stałej poprawie.

Obiekty Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji

Z dniem 1 lipca 2020 r. stosownie do art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 23 stycznia 2020 r. o zmianie ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2020 r., poz. 322) Państwowa Inspekcja Sanitarna przejęła zadania Państwowej Inspekcji Sanitarnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Pod nadzorem PPIS w Biłgoraju znajduje się 6 obiektów MSWiA.

W 2022 r. Sekcja HPiNnCh skontrolowała 1 przejęty obiekt z MSWiA - Komendę Powiatowej Straży Pożarnej w Biłgoraju. Kontrola dotyczyła warunków zdrowotnych środowiska pracy oraz przestrzegania przepisów o substancjach chemicznych i ich mieszaninach. W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości.

Realizacja projektu REACH – EN – FORCE 10 i BPR-EN-FORCE 2

W 2022 r. realizowano projekt REACH -EN-FORCE 10 (REF-10) dotyczący zintegrowanej kontroli produktów chemicznych producentów/importerów/dystrybutorów/hurtowników, którzy wprowadzali na rynek produkty mieszczące się w zakresie projektu oraz projekt BPR-EN-FORCE 2 – dotyczący kontroli produktów biobójczych pod kątem obecności zatwierdzonych

/niezatwierdzonych substancji czynnych. W ramach projektu REF-10 kontroli poddano jeden podmiot zajmujący się sprzedażą mieszanin substancji chemicznych na terenie powiatu biłgorajskiego. Po przeprowadzeniu czynności kontrolnych stwierdzono, że skontrolowany podmiot wprowadzający do obrotu mieszaninę lub wyrób w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz. U. z 2022 r. poz.1816), dopełnił obowiązków wynikających z tej ustawy oraz rozporządzeń Wspólnot Europejskich w niej wymienionych. Natomiast w ramach projektu BPR-EN-FORCE 2 kontroli poddano 3 podmioty wprowadzające do obrotu produkty biobójcze z ważnymi pozwoleniami na obrót produktem biobójczym, służące do dezynfekcji ludzi i powierzchni z zatwierdzonymi substancjami czynnymi należącymi do grupy produktowej 1 i 2 brak występowania na terenie powiatu biłgorajskiego. Podczas kontroli uzupełniano jednocześnie stosowne kwestionariusze kontrolne.

W wyniku przeprowadzonych działań kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących kontrolowanego obszaru.

Nadzór nad środkami zastępczymi oraz nowymi substancjami psychoaktywnymi:

Sekcja HPiNnCh zajmowała się także nadzorem nad środkami zastępczymi oraz nowymi substancjami psychoaktywnymi. Monitorowano zatrucia środkami zastępczymi na terenie powiatu biłgorajskiego.

W 2022 r. do PPIS w Biłgoraju wpłynęło 1 zgłoszenie dotyczące przypadku podejrzenia zatrucia środkami zastępczymi lub nową substancją psychoaktywną (nie odnotowano zgonów).

Podsumowanie – środki zastępcze:

Poziom zatruc lub też podejrzeń zatruc środkami zastępczymi był zdecydowanie niższy w porównaniu z poprzednimi latami. Nie odnotowano przypadków ciężkich zatruc czy zgonów z powodu zatruc.

W roku 2022 r. kontynuowano współpracę z Policją oraz jednostkami samorządowymi i placówkami oświatowymi w zakresie wypracowania wspólnych działań mających na celu ograniczenie skali problemu.

Ponadto prowadzono działania z zakresu promocji zdrowia:

Podczas kontroli pracodawców:

- zwracano szczególną uwagę na stosowanie przez pracowników środków ochrony indywidualnej zabezpieczających przed działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia oraz na funkcjonowanie ochron zbiorowych,
- informowano pracodawców o możliwości zmniejszenia stopnia narażenia zawodowego poprzez stosowanie rotacji pracowników pomiędzy stanowiskami pracy, skrócenie czasu narażenia oraz przerw w czasie pracy,

- w przypadku narażenia na szkodliwe dla zdrowia czynniki biologiczne informowano pracodawców o dostępnych szczepionkach przeciwko drobnoustrojom występującym w danym zakładzie w celu zaproponowania pracownikom uodpornienia,
- udzielano informacji szczególnej szkodliwości palenia tytoniu przy jednoczesnym narażeniu na czynniki szkodliwe powodujące wzmożone negatywne oddziaływanie na zdrowie, w tym czynniki rakotwórcze lub mutagenne.

Warunki pracy w zakładach pogrzebowych:

W 2022 roku czynności kontrolne przeprowadzono w 2 zakładach pogrzebowych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli w zakresie nadzoru nad stanem higieniczno – sanitarnym w zakładach pogrzebowych oraz warunków pracy i oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w tych zakładach nie stwierdzono nieprawidłowości.

Nadzór nad podmiotami leczniczymi wykonującymi działalność leczniczą:

W ewidencji zakładów nadzorowanych przez Sekcję HPiNnCh znajduje się **72** podmioty lecznicze, w których zatrudnionych jest ogółem **2299** pracowników.

W 2022 r. przeprowadzono **9** kontroli podmiotów wykonujących działalność leczniczą.

W **1** zakładzie stwierdzono brak oceny ryzyka zawodowego, brak rejestru prac i rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 grupy zagrożenia, brak zaprowadzonego rejestru chorób zawodowych oraz zgłoszeń podejrzenia choroby zawodowej.

Działalność związana z prowadzeniem postępowań administracyjnych w sprawach chorób zawodowych:

Sekcja HPiNnCh zajmuje się prowadzeniem postępowań administracyjnych w sprawach podejrzeń chorób zawodowych – dokonywaniem ocen narażenia zawodowego oraz wydawaniem decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej lub o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej.

W 2022 r. wpłynęły postępowania administracyjne z poz. 15 u nauczycieli oraz z poz. 26 wykazu chorób zawodowych u rolników tj.:

- 15.** Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat;
- 26.** Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa;

W roku **2022** sporządzono **9** kart oceny narażenia zawodowego w sprawach podejrzeń chorób zawodowych, w tym:

- wydano **2** decyzje o stwierdzeniu choroby zawodowej narządu głosu u byłych nauczycieli,

- wydano 2 decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej – obie dotyczyły podejrzenia - przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat,
- sporządzono 5 kart oceny narażenia zawodowego w sprawie podejrzenia choroby zawodowej dla PPIS w Przeworsku, PPIS w Lubaczowie, PPIS w Janowie Lubelskim, PPIS w Lublinie oraz dla PPIS w Chełmie.

Współpracowano z Państwową Inspekcją Pracy w zakresie prowadzenia postępowań w sprawach chorób zawodowych, a także ze Służbą Medycyny Pracy, w tym:

- przeprowadzono oceny narażenia zawodowego w ramach postępowań w sprawach chorób zawodowych dla Poradni Chorób Zawodowych WOMP CPL w Lublinie, przesyłano do tej Poradni decyzje w sprawach chorób zawodowych,
- przekazywano kopie decyzji w sprawach chorób zawodowych do Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi wydawane na podstawie orzeczeń lekarskich wystawionych przez jednostkę orzeczniczą II stopnia,
- dwukrotnie zwrócono się z prośbą o sporządzenie karty oceny narażenia zawodowego w sprawie podejrzenia choroby zawodowej do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Puławach,
- przesyłano karty stwierdzenia choroby zawodowej do Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.

Podsumowanie - warunki pracy:

Biorąc pod uwagę liczbę stwierdzanych podczas kontroli nieprawidłowości, liczbę nakazów ujętych w wydanych decyzjach dotyczących naruszeń wymagań higienicznych i zdrowotnych oraz liczbę zgłaszanych podejrzeń chorób zawodowych należy stwierdzić, że na terenie działania PPIS w Biłgoraju warunki i higiena pracy w zakładach kontrolowanych po raz kolejny ulegają stopniowej poprawie, na co mają wpływ wnikliwe kontrole oraz skutecznie prowadzone postępowania administracyjne. Należy stwierdzić, że przedsiębiorcy nie uchylają się od wykonywania obowiązków nałożonych decyzjami i sukcesywnie oraz skutecznie dokonują poprawy warunków pracy w swoich zakładach.

VI. Nadzór sanitarny zakładów służby zdrowia i sytuacja epidemiologiczna powiatu.

Sekcja Przeciw/Epidemiczna - EP

Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych na terenie działalności PSSE Bilgoraj w latach 2018- 2022

Lp.	Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań				
		2018r.	2019r.	2020r.	2021r.	2022r.
1.	Salmonellozy /A02.0/	45	40	13	18	8
2.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe (ogółem) /A04/	40	60	24	31	42
3.	Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe /A05/	0	0	0	1	0
4.	Gardioza /A07/	0	0	0	1	1
5.	Wirusowe i inne określone zakażenia jelitowe (ogółem) /A08/	136	550	96	120	204
6.	Biegunka i zapalenie żołądkowo- jelitowe o prawdopodobnym zakaźnym pochodzeniu ogółem /A09/	78	176	43	63	117
7.	Krztusiec /A37/	0	1	2	1	1
8.	Płonica /A38/	38	80	19	5	28
9.	Choroba meningokokowa (ogółem) /A39 (...)/	1	0	0	0	0
10.	Choroba wywołana Streptococcus pyogenes /A46/	0	0	0	2	6
11.	Kiła /A51, A53/	0	0	0	3	2
12.	Borelioza z Lyme /A69.2/	27	48	16	59	61
13.	Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień /Z20.3, Z24.2;Z28/	23	14	10	17	15
14.	Wirusowe zapalenie opon mózgowych /A87.0, A87.1-9, B02.1,B00.3/	2	0	0	1	0
15.	Ospa wietrzna /B01/	389	762	191	111	560
16.	Różyczka /B06/	0	0	1	0	2
17.	WZW A /B15/	0	0	0	1	3
18.	WZW B (ogółem) /B16, B18/	1	4	0	1	1
19.	WZW C /B17.1, B18.2/	4	4	0	0	4
20.	Świnka /B26/	2	2	1	1	5
21.	Bąblowica /B67/	0	0	0	1	1
22.	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> (ogółem) /A40.3, J13, B95.3/(...)	1	1	0	0	0

23.	Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i /lub mózgu (ogółem) /G01, G04.2, G05.0 G00.2-8,G04.2/	1	2	0	0	0
24.	Zapalenie opon mózgowych inne i nie określone /G03.0/	0	2	2	0	1
25.	Zatrucie naturalnie toksycznymi substancjami spożytymi jako pokarm /T61, T62.0, T62.1-2/	0	0	0	0	0
26.	Zatrucia pestycydami /T60/	0	1	0	0	0
27.	Grypa /J10, J11/	0	0	36	0	22
28.	Zakażenia SARS-CoV-2 /Covid-19/	0	0	1966	5478	4863

I. SCHORZENIA POKARMOWE

Zakażenia i zachorowania na choroby zakaźne przenoszone drogą pokarmową spośród objętych obowiązkiem zgłaszania i rejestracji, występujące na terenie powiatu.

SALMONELLOZY- /A02.0 /

W 2022 roku zarejestrowano 8 zachorowań na Salmonellozę, przy czym 6 przypadków wymagało hospitalizacji. W porównaniu do ubiegłego roku odnotowuje się spadek o 10 zachorowań. Zachorowania wystąpiły wśród 4 mieszkańców wsi w następujących gminach: Biłgoraj, Turobin i Księżpol, a także wśród 4 mieszkańców miast: Biłgoraj i Tarnogród.

Sezonowość ostatnich 5-ciu lat wg daty zachorowania przedstawia się następująco:

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2018	1	2	-	2	2	-	10	5	7	5	9	2
2019	-	1	2	1	2	9	4	5	4	6	5	1
2020	-	-	2	-	-	3	5	1	1	1	-	-
2021	-	-	-	1	-	1	5	2	2	4	1	2
2022	2	1	-	-	-	-	1	1	2	-	-	1

Podział wg miejsca zamieszkania i płci:

Rok	Wieś	Miasto	Kobiety	Mężczyźni
2018	28	17	24	21
2019	27	13	19	21
2020	7	6	9	4
2021	14	4	10	8
2022	4	4	5	3

Zachorowania wg wieku:

Zachorowania wystąpiły w następujących przedziałach wiekowych: 0-4 lata – 5 zachorowań, a także po jednym zachorowaniu w wieku: 17, 19 i 71 lat.

Typy serologiczne:

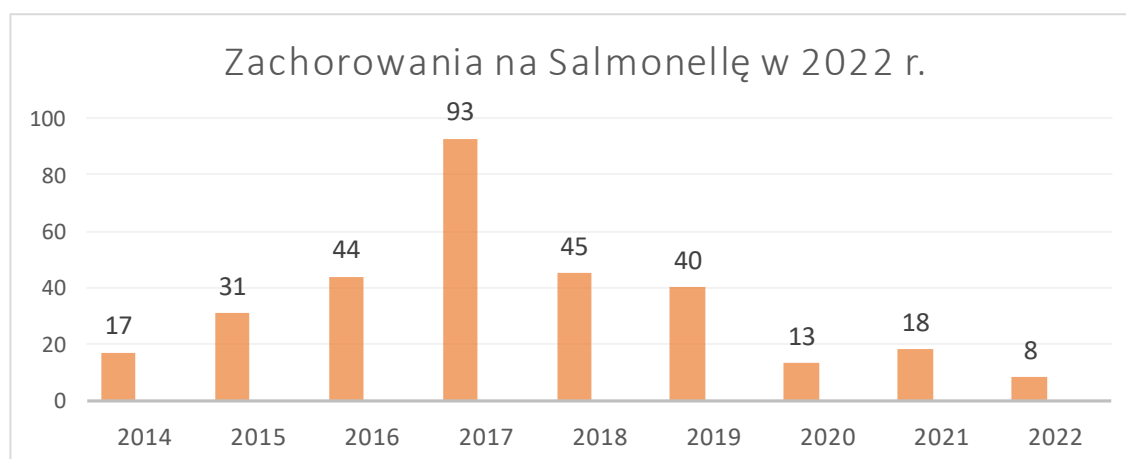
Wszystkie zachorowania to serotypy *S. Enteritidis*. Podejrzewa się, iż przyczyną zakażenia najczęściej jest spożycie jaj kurzych nieznanego pochodzenia lub potraw sporządzonych z ich użyciem bez właściwej obróbki termicznej zakażonych pałeczkami Salmonelli.

Nadal zwraca się uwagę na brak diagnostyki laboratoryjnej w zachorowaniach stwierdzanych ambulatoryjnie. Lekarze rodzinni sporadycznie zlecają badania bakteriologiczne. Dodatkowo posiewy uzyskiwane są głównie od osób hospitalizowanych.

Zachorowania na salmonellozę są szczegółowo analizowane, ze względu na wskaźniki porównawcze ze wskaźnikami wojewódzkimi i krajowymi.

Zachorowania zarejestrowane w latach 2014- 2022r.:

Rok	2014	2015	2016	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
liczba zachorowań	17	31	44	44	93	45	40	13	18	8
wskaźnik powiatu	18,1	16,26	29,7	29,7	90,03	43,79	39,15	12,84	18,0	8,0
wsk. Polski	19,24	21,81	22,42	22,42	26,04	25,95	24,06	0,87	0,04	0,02

W 2022 roku nie zarejestrowano ognisk zbiorowych spowodowanych zatruciem pokarmowym, gdzie czynnikiem etiologicznym byłyby pałeczki *Salmonella*.

INNE BAKERYJNE ZAKAŻENIA JELITOWE /A04/

Campylobacter /A04.5/

Zarejestrowano 2 zachorowania – były to dzieci w wieku 3 i 11 lat, mężczyźni, mieszkańcy wsi, hospitalizowane.

Clostridium difficile /A04.7/

Zarejestrowano duży wzrost zachorowań w porównaniu z rokiem ubiegłym. Odnotowano 42 zachorowania, z czego 41 przypadki wymagały hospitalizacji. Zachorowania dotyczyły 8 osób w przedziale wiekowym 40-64, 31 osób w przedziale wiekowym powyżej 65 lat i więcej, oraz pojedyncze przypadki w wieku: 27, 31 i 35 lat. Zdiagnozowane zachorowania wystąpiły wśród 20 kobiet i 22 mężczyzn. Większą liczbę zachorowań odnotowano wśród mieszkańców wsi – 29 osób, natomiast wśród mieszkańców miasta - 13 osób. Przeprowadzane są kontrole wewnętrzne sprawdzające realizację procedur przez pielęgniarkę epidemiologiczną.

Zachorowania na Clostridium defficile w poszczególnych latach

Rok	2018	2019	2020	2021	2022
<i>Clostridium difficile</i>	27	56	20	29	42

Inne nieokreślone /A04.5/

W 2022 roku zarejestrowano 1 zachorowanie i był to mężczyzna w wieku 18 lat, mieszkaniec miasta.

INNE BAKERYJNE ZATRUCIA POKARMOWE /A05/

Nie zarejestrowano takowych zachorowań.

GARDIOZA (lamblioza) /A07.1/

Zarejestrowano 1 zachorowanie i było to dziecko w wieku 4 lat, mieszkające w mieście.

WIRUSOWE I INNE OKREŚLONE ZAKAŻENIA JELITOWE /A 08/

W 2022 roku łącznie zarejestrowano 204 zachorowania. W porównaniu do roku ubiegłego obserwuje się wzrost o 84 przypadki. Hospitalizacji wymagało 174 osoby.

- rotawirusy: zarejestrowano 109 zachorowań (w tym 14 wśród uchodźców z Ukrainy), zachorowania wystąpiły u 57 mężczyzn i 57 kobiet. 44 zachorowania dotyczyło mieszkańców miasta, a 65 mieszkańców wsi. 108 osób poddano hospitalizacji.

- norowirusy: zarejestrowano 25 zachorowań. Zachorowania wystąpiły wśród 12 kobiet i wśród 13 mężczyzn. 7 zachorowań wystąpiło wśród mieszkańców miasta i 18 zachorowań wśród mieszkańców wsi. Wszystkie osoby były hospitalizowane.

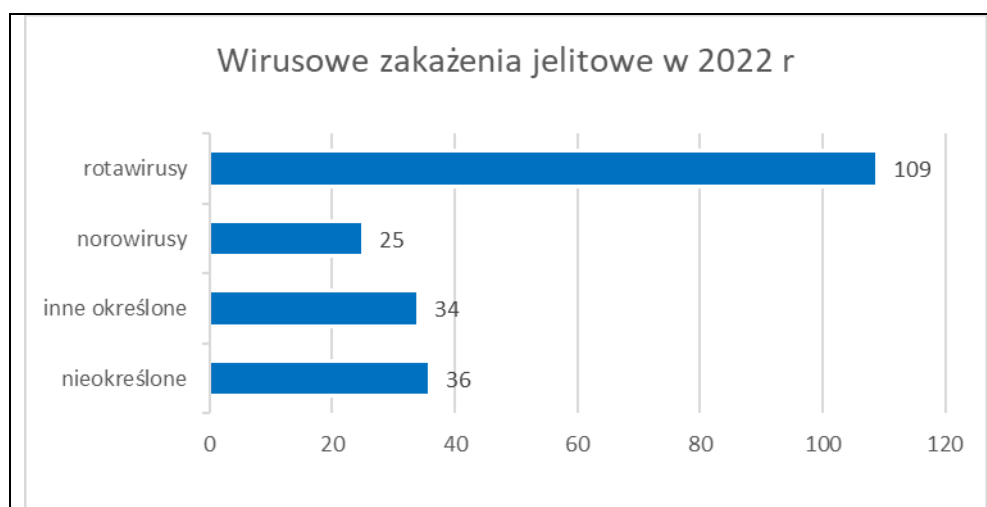
- inne określone (adenowirusy): 34 zachorowania (w tym 1 uchodźca z Ukrainy). Zachorowania wystąpiły u 21 mężczyzn i u 13 kobiet. 14 zachorowań dotyczyło mieszkańców miasta, a 20 zachorowań mieszkańców wsi 33 osoby były hospitalizowane.

- nieokreślone: 36 zachorowania, które wystąpiły wśród 16 kobiet i wśród 20 mężczyzn. 3 zachorowania wystąpiły wśród mieszkańców miasta, a 33 zachorowania wśród mieszkańców wsi 12 osób było hospitalizowane.

Zarejestrowano 3 ogniska epidemiologiczne gdzie czynnikiem biologicznym były rotawirusy:

- 2 ogniska Szpital „Arion” Oddz. Pediatryczny w Biłgoraju: w kwietniu u 6 dzieci i w grudniu u 4 dzieci,

- 1 ognisko rodzinne w gminie Goraj - 3 osoby.

BIEGUNKA I ZAPALENIE ŻOŁĄDKOWO-JELITOWE O PRAWDOPODOBNIEM ZAKAŻNYM POCHODZENIU /A09/

W 2022 roku zgłoszono ogółem 117 zachorowań (w tym 2 zachorowania wśród uchodźców z Ukrainy), 54 osoby wymagały hospitalizacji, 19 przypadków dotyczyło dzieci w wieku do lat 2. W porównaniu do roku ubiegłego nastąpił wzrost zachorowań o 48 przypadki.

Najwięcej zachorowań zarejestrowano w przedziale wiekowym 0-9 lat 79 osób, wśród mężczyzn wystąpiło 60 zachorowań, a wśród kobiet 57, z czego 53 zachorowania dotyczyło mieszkańców miasta.

TULAREMIA /A21/

Brak zachorowań. Ostatnie zachorowanie wystąpiło w 2017 r.

TEŻEC /A 33-A35/

Zarejestrowano 1 przypadek, jako prawdopodobny, u mężczyzny w wieku 32 lat. Był to mieszkaniec miasta.

KRZTUSIEC /A 37/

Zarejestrowano 1 zachorowanie, jako przypadek możliwy, u kobiety w wieku 63 lat, była to mieszkanka wsi.

Zachorowania na krztusiec w poszczególnych latach

Rok	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba zachorowań	3	0	1	2	1	1

PŁONICA (szkarlatyna) /A38/

Zgłoszono 28 zachorowań na płonicę, w tym 3 osoby były hospitalizowane. Obserwujemy wzrost zachorowań w porównaniu do roku ubiegłego o 23 przypadki.

Zachorowania na płonicę w poszczególnych latach.

Rok	2017	2018	2019	2020	2021	2022
L. zachorowań	13	38	80	19	5	28
<i>Zapadalność powiat</i>	<i>12,5</i>	<i>36,9</i>	<i>78,3</i>	<i>18,7</i>	<i>0,5</i>	<i>0,28</i>
<i>Zapadalność Polska</i>	<i>42,7</i>	<i>48,8</i>	<i>54,25</i>	<i>6,6</i>	<i>0,01</i>	<i>0,07</i>

Są to przypadki wykazane jako możliwe niepotwierdzone badaniami laboratoryjnymi.

RÓŻA /A 46/

Zarejestrowano 6 zachorowań wśród 2 mężczyzn i 4 wśród kobiet, w grupie wiekowej 60-74 - 2 przypadki, powyżej 75 roku życia - 3 przypadki i w wieku 54 lat - 1 przypadek. Były to przypadki możliwe stwierdzone na podstawie objawów bez potwierdzenia laboratoryjnego. Jedna osoba spośród ww. wymagała hospitalizacji.

KIŁA /A51/

Zachorowania wystąpiły u 2 mężczyzn w wieku 21 i 23 lat. 1 mężczyzna wymagał hospitalizacji.

BORELIOZA /A69.2/

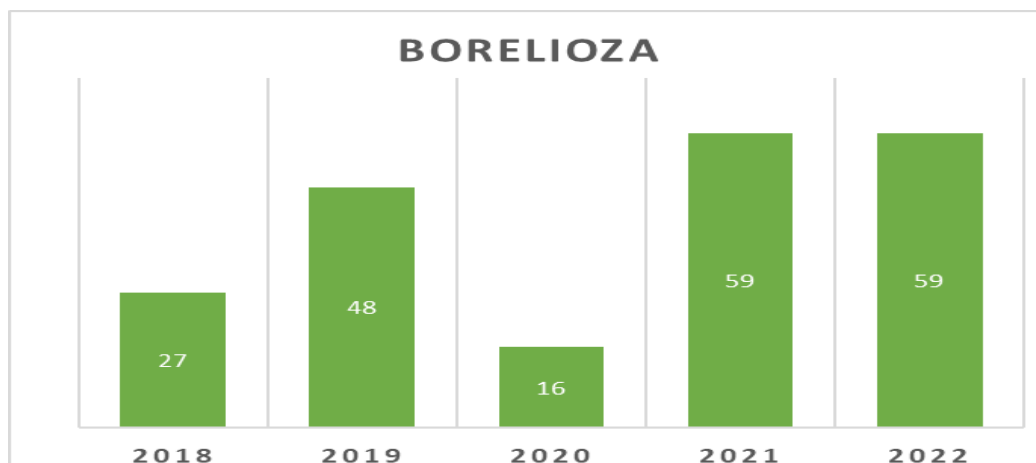
Zarejestrowano 61 zachorowań, 46 przypadki potwierdzone, w tym 35- rumień wędrujący, 1 przypadek neuroboreliozy. Zachorowania dotyczyły 39 kobiet i 22 mężczyzn. Hospitalizacji poddano 11 osób. Najwięcej zachorowań wystąpiło w przedziale wiekowym 65-74 lat (13 przypadki). Dominują zachorowania wśród mieszkańców wsi - 47 przypadków.

Prowadzone są nadal działania oświatowe z zakresu epidemiologii boreliozy oraz metod jej zapobiegania. Jediną skuteczną metodą zapobiegania jest noszenie odpowiedniej odzieży podczas poruszania się po terenach zadrzewionych i zalesionych, a także stosowanie repelentów odstraszających.

Liczba zachorowań na boreliozę w poszczególnych latach

Rok	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba zachorowań	27	48	16	59	61
<i>Zapad. powiat</i>	<i>26,3</i>	<i>46,98</i>	<i>15,8</i>	<i>59,0</i>	<i>61,50</i>
<i>Zapad. Polska</i>	<i>52,4</i>	<i>53,6</i>	<i>2,48</i>	<i>15,4</i>	<i>16,5</i>

STYCZNOŚĆ I NARAŻENIE NA WŚCIEKLIZNĘ/ POTRZEBA SZCZEPIEŃ/Z20.3, Z24.2; Z28

W 2022 roku przeciwko wścieklicznie zaszczepiono 16 osób. Były to osoby pokąsane przez zwierzęta nieznane lub dzikie - psy, koty, a także jeden przypadek pokąsania przez lisa.

Od 2008 roku nie stwierdzono przypadku zachorowania na wścieklicznię u zwierząt. Nadal propagowane są materiały oświatowe dotyczące profilaktyki tej jednostki chorobowej. Współpracowano z Inspekcją Weterynaryjną - zgłaszano każde pokąsanie w przypadkach, w których zwierzę było znane, celem obserwacji zwierzęcia pod kątem wściekliczny oraz sprawdzenia posiadanego szczepienia p/ wścieklicznie.

OSPA WIETRZNA /B 01/

W 2022 roku zarejestrowano 560 zachorowań (w tym 18 uchodźców z Ukrainy). W porównaniu z rokiem ubiegłym nastąpił duży wzrost zachorowań, tzn. o 449 przypadki. 272 zachorowań stwierdzono wśród mieszkańców wsi, natomiast 288 zachorowań wśród mieszkańców miasta. Zachorowania wśród kobiet to 268 przypadki, zaś wśród mężczyzn 292 przypadki. Hospitalizacji wymagało 2 osoby. Najwięcej zachorowań zarejestrowano w wieku 0-14 roku życia – 532 zachorowania.

Zachorowania na przełomie lat 2014- 2022 r.

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba zachorowań	569	229	294	300	389	762	191	111	560

Szczepienia przeciwko ospie, w poszczególnych grupach wiekowych:

- w ramach szczepień obowiązkowych osób narażonych- w grupie wiekowej 0-11 – 33 osoby,
- w ramach szczepień zalecanych w grupie wiekowej 0-11 – 34 osoby, 12-19 – 1 osoba i powyżej 20 r. ż. 27 osób.

ODRA /B05/

W 2022 roku nie zarejestrowano takiego zachorowania.

RÓŻYCZKA /B06/

W roku 2022 zarejestrowano 2 zachorowania u osób w wieku 21 i 18 lat, mieszkających na terenie wsi. Były to zachorowania zgłoszone na podstawie objawów, bez potwierdzających badań laboratoryjnych.

WIRUSOWE ZAPALENIA WĄTROBY

WZW A /B15/

W 2022 roku zarejestrowano 3 zachorowania - ognisko rodzinne: była to matka w wieku 35 lat oraz 2 dzieci w wieku 12 i 14 lat - uchodźcy z Ukrainy mieszkający w ośrodku dla uchodźców w miejscowości Lipowiec. Wszyscy ww. wymagali hospitalizacji. Pozostałe osoby z tzw. „kontaktu”, przebywające w ośrodku, zostały przebadane i zaszczepione.

WZW B /B18.0-1/

Zarejestrowano 1 zachorowanie u 68 letniej kobiety, mieszkanki miasta. Osoba miała wykonane szczepienia przeciwko tej jednostce chorobowej.

W 2022 roku p/ WZW B, w ramach szczepień zalecanych, zaszczepiono 588 osób, w przedziale wiekowym 20-29 (7 osób), pozostałe 581 osób w wieku powyżej 30 r.ż. Dodatkowo w ramach szczepień obowiązkowych u osób narażonych zaszczepiono 28 osób.

Dzięki szczepieniom p/ WZW B sytuacja epidemiologiczna jest ustabilizowana. W latach 2021-2022 zgłoszono po 1 zachorowaniu.

WZW C /B17/

Zarejestrowano 4 zachorowania (w tym 1 uchodźca z Ukrainy), przy czym 2 osoby były hospitalizowane.

Zachorowania na WZW B i C w ciągu ostatnich lat

Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
WZW B	0	1	6	5	4	1	4	0	1	1
WZW C	5	10	8	7	8	4	4	0	0	4
Razem	5	11	14	12	12	5	8	0	1	5

ŚWINKA /B26/

W 2022 roku zgłoszono 5 zachorowań - 2 kobiety oraz 3 mężczyzn. 3 osoby w wieku do 10 lat, 2 osoby z wieku 47 i 58 lat. 1 osoba była hospitalizowana. 3 osoby były zaszczepione p/odrze, śwince i różyczce, a u 2 osób odnotowano brak szczepień.

Zachorowania na świnkę w poszczególnych latach

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba zachorowań	7	2	3	3	3	3	2	2	1	1	5
Zapad. powiat	6,6	1,9	2,9	2,8	2,9	2,9	1,9	1,9	1,0	1,0	5,04
Zapad. Polska	7,2	6,3	6,5	5,7	5,1	4,3	4,1	3,4	0,3	0,2	0,1

BĄBLOWICA /B67/

W 2022 roku zarejestrowano 1 zachorowanie u kobiety w wieku 85 lat. Była to mieszkanka wsi i wymagała hospitalizacji.

ZAPALENIE MÓZGU INNE I NIEOKREŚLONE /G04.0.8-9/

Zarejestrowano 1 zachorowanie u mężczyzny w wieku 52 lata. Był to mieszkaniec wsi i wymagał hospitalizacji.

GRYPA

W 2022 roku obserwujemy znaczący wzrost zachorowań na gripę (tzn. o 1177 zachorowań) w stosunku do roku ubiegłego. Zarejestrowano 2966 zachorowania i są to przypadki prawdopodobnie zgłoszone na podstawie wyłącznie objawów nie potwierdzonych badaniami laboratoryjnymi.

Największa ilość zachorowań wystąpiła w przedziale wiekowym 15-64 lat (1825 osób). Zgłoszono 22 przypadki grypy potwierdzonej badaniami laboratoryjnymi, w tym wśród 17 dzieci wieku 0-14 lat i wszystkie te osoby były hospitalizowane.

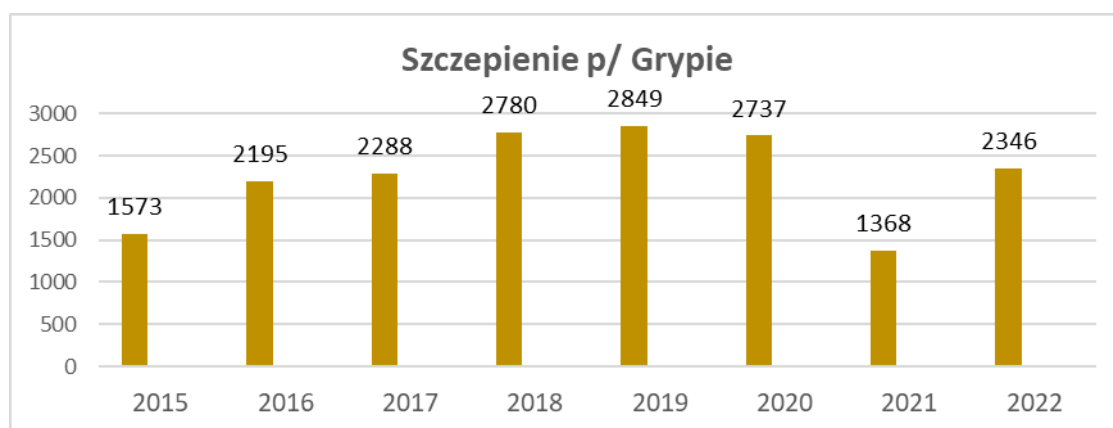
Zachorowania na grypę wg kwartałów

ROK	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
I kwartał	1831	2338	2573	1646	2182	383	542
II kwartał	886	709	571	627	53	264	500
III kwartał	443	427	403	336	132	251	321
IV kwartał	1029	1288	1117	948	525	891	1603
Ogółem	4189	4762	4664	3557	2892	1789	2966

Szczepienia p/grypie w powiecie bilgorajskim, w poszczególnych latach 2016- 2022

SZCZEPIENIE P/ GRYPIE

ROK	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba osób	2195	2288	2780	2849	2737	1368	2346

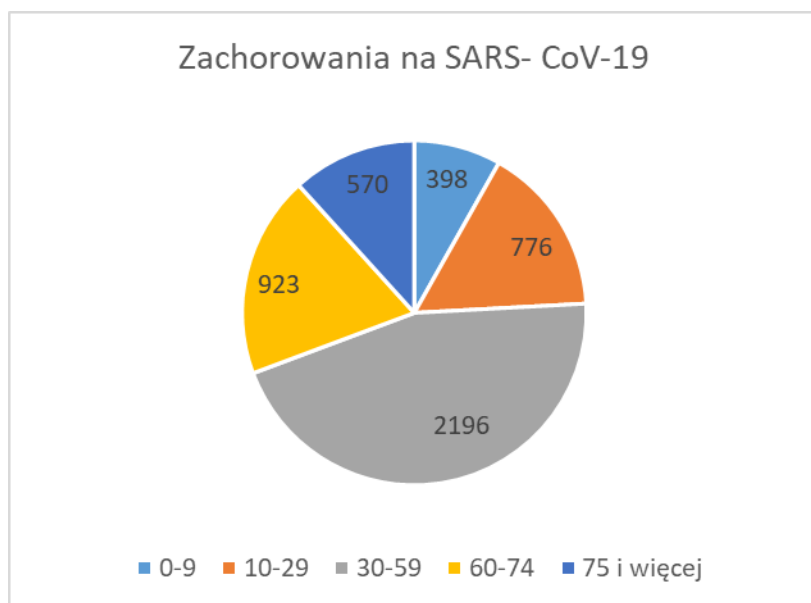

KORONAWIRUS SARS-CoV-2 /U07.1-2/ – w 2022 r.

W 2022 roku zarejestrowano 4863 zachorowań na Covid- 19. Przeważająca ilość zachorowań wystąpiła wśród kobiet – 2831 zachorowań, natomiast wśród mężczyzn – 2032 zachorowania. Większość zachorowań dotyczyła osób w przedziale wiekowym 30-59 lat – 2196 zachorowań. Najmniej zachorowań odnotowano wśród młodszych dzieci w grupie wiekowej do 10 r. ż. – 498, natomiast w przedziale wiekowym 75 lat i więcej zgłoszono 570 przypadków. Więcej zachorowań zarejestrowano wśród mieszkańców wsi – 2859, zaś wśród mieszkańców miasta odnotowano 2004 przypadki.

Zachorowania na SARS CoV- 2 z podziałem na grupy wiekowe, płeć i miejsce zamieszkania

Wiek	Miasto		razem w mieście	Wieś		razem na wsi	Razem
	Mężczyźni	Kobiety		Mężczyźni	Kobiety		
0-9	84	80	164	143	91	234	398
10-29	125	171	296	219	261	480	776
30-59	374	554	928	543	725	1268	2196
60-74	185	216	401	256	266	522	923
75 i więcej	88	127	215	15	340	355	570
Razem	856	1148	2004	1176	1683	2859	4863

Zarejestrowano 10 ognisk zachorowań, gdzie czynnikiem biologicznym był Koronawirus:

- w styczniu:- Szpital „Arion” ZOL w Tarnogrodzie
- Szpital „Arion” w Biłgoraju Oddz. Kardiologiczny
- DPS w Teodorówce
- w lutym: - DPS dla Kombatantów w Biłgoraju
  - DPS w Długim Kącie-Osada
- w marcu: - DPS dla Kombatantów w Biłgoraju
- w sierpniu- Szpital „Arion” w Biłgoraju Oddz. Neurologiczny
- w sierpniu- Szpital „Arion” w Biłgoraju Oddz. Wewnętrzny
- we wrześniu- Szpital „Arion” w Biłgoraju Oddz. Chirurgiczno- Rehabilitacyjny
- w październiku- DPS w Teodorówce

GRUŻLICA

Dane z nadzoru epidemiologicznego nad chorymi na gruźlicę i ich otoczeniem w 2022 r.

powiat biłgorajski		Liczba decyzji w celu zobowiązania do poddania się chorego: 1) hospitalizacji 2) leczenia ambulatoryjnego	Liczba osób skierowanych na badania priorytet wysoki	Liczba osób skierowanych na badania priorytet średni	Liczba osób skierowanych na badania priorytet niski	Badania wykonane tylko w POZ	Badania wykonane w Poradniach Specjalistycznych	Rodzaj badań	Sposób kierowania na badania przez PPIS	Liczba osób które zgłosiły się na badania	Ogniska
Lp. chorych	Lp. prątkujących										
18	8	0	30	0	0	0	18	a) RTG- 4 c) Testy identyfikacyjne ID- 9 Tom. Komp. 3 Bad. mol. 2	pisma	0	0

Zachorowania na gruźlicę w poszczególnych latach

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba zachorowań na gruźlicę	26	31	13	21	14	11	3	6	18

Łącznie w 2022 roku zarejestrowano 18 przypadków zachorowań. Wszystkie zarejestrowane przypadki, to gruźlice płucne. Warto zaznaczyć, że nastąpił wzrost zachorowań w porównaniu do roku ubiegłego o 12 przypadków.

Zestawienie zachorowań na gruźlicę wg płci, wieku i miejsca zamieszkania

wiek	płeć		Razem
	K	M	
0-4			
5-9			
10-14			
15-19			
20-29			
30-39	1	1	
40-49		1	
50-59		4	
60-64	1		
65+	4	6	
Razem	6	12	18
Miejsce zamieszkania:			
miasto	2	4	6
wieś	4	8	12
Razem	6	12	18

Nadal obserwujemy zwiększoną tendencję zachorowań na gruźlicę w środowisku wiejskim. W dalszym ciągu choruje więcej mężczyzn aniżeli kobiet. Zachorowania wystąpiły w przedziale wiekowym 30-65+ lat. Zachorowania występowały w następujących miastach: Biłgoraj - 4, Frampol - 1, Tarnogród - 1, oraz w gminach: Turobin -2, Biszczka - 1, Biłgoraj - 1, Goraj - 1, Obsza - 1, Potok Górny - 2, Goraj - 1, Aleksandrów - 2, Frampol - 1, Józefów - 1.

Stacja prowadzi nadzór epidemiologiczny nad osobami chorymi oraz nad osobami z tzw. „styczności/kontaktu”. Podczas przeprowadzania wywiadów epidemiologicznych udziela się szczegółowych informacji o profilaktyce gruźlicy. Dochodzenia epidemiologiczne mają na celu ustalenie oraz ewentualną likwidację źródła zakażenia, a w konsekwencji przerwanie dróg szerzenia.

Niepożądane odczyny poszczepienne:

Zarejestrowano w 2022 roku 15 odczynów poszczepiennych

- po szczepieniu przeciw Covid-19 - 4 odczyny

- inne szczepienia z Programu Szczepień - 11 (dzieci)

Dane o zarejestrowanych zgonach z powodu zakażeń i chorób zakaźnych.

W 2022 roku zgłoszono 56 zgonów z powodu chorób zakaźnych, z czego 55 zgonów z powodu Covid-19 oraz 1 zgon z powodu *Clostridium defficile*.

Realizacja programów zapobiegania odrze (liczba zgłoszonych podejrzeń, wykonanych badań laboratoryjnych w celu izolacji wirusa):

W 2022 roku nie wysłano do badań wirusologicznych PZH w Warszawie próbek pobranych od osób z rozpoznaniem „podejrzanie odrzy”.

Realizacja zadań z zakresu nadzoru nad ostrymi porażeniami wiotkimi (liczba zgłoszonych podejrzeń, liczba wykonanych badań laboratoryjnych w celu izolacji wirusa.)

Nie otrzymano takowych zgłoszeń.

WNIOSKI:

W 2022 roku sytuacja epidemiologiczna dot. chorób zakaźnych na terenie powiatu biłgorajskiego przedstawiała się w sposób następujący:

W porównaniu z rokiem ubiegłym najwięcej zachorowań zarejestrowano na wirusa SARS-CoV-2. Warto podkreślić, że w zestawieniu statystyk z rokiem ubiegłym obserwowany jest nieznaczny spadek zachorowań. Powyższe może wynikać z zastosowanych szczepień ochronnych lub ze zmniejszenia ilości badań wykonywanych u osób bezobjawowych.

Pomimo odnotowanego spadku zachorowań na *Salmonellę* nadal sporym problemem okazują się być schorzenia pokarmowe. Nastąpił bowiem znaczący wzrost zachorowań, szczególnie wśród dzieci, na biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu oraz na wirusowe zakażenia jelitowe: tj. rotawirusy, norowirusy i adenowirusy.

Podobnie jak w roku ubiegłym obserwuje się poprawę sytuacji w zakresie zagrożenia wścieklizną. Pomimo korzystnej sytuacji epidemiologicznej w tym zakresie, dotyczącej braku potwierdzenia wścieklizny u zwierząt, największym problemem są wałęsające się psy oraz koty, a także dokarmianie obcych psów i kotów i innych zwierząt.

Zarejestrowano zachorowania na WZW A, B i C:

- WZW A- ognisko które wystąpiło wśród rodziny uchodźców przybyłych z Ukrainy do ośrodka w Lipowcu /matka i 2 dzieci/. Wszyscy członkowie ww. rodziny wymagali hospitalizacji.
- WZW B podobnie jak w ubiegłym roku zarejestrowano 1 zachorowanie nie powiązane epidemiologicznie.
- WZW C w porównaniu z rokiem ubiegłym nastąpił wzrost zachorowań o 4 przypadki.

Odnutowano wzrost zachorowań na zakażenia żołądkowo jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu na *Clostridium difficile*, dotyczące osób starszych, hospitalizowanych ze schorzeniami przewlekłymi.

Odnutowano pięciokrotny wzrost zachorowań na ospę wietrzną, w tym 18 przypadków dotyczyło uchodźców z Ukrainy. Liczba dzieci zaszczepionych przeciwko ospie wietrznej jest znikoma. Są to głównie dzieci z grup ryzyka.

Zarejestrowano znaczny wzrost liczby zachorowań na boreliozę. Jest ona przyczyną chorób dotyczących rolników i leśników. W 2022 roku nie stwierdzono żadnej choroby zawodowej z powodu zachorowania na boreliozę. Profilaktyka boreliozy nadal wymaga prowadzenia intensywnych działań w zakresie oświaty zdrowotnej.

Obserwuje się duży wzrost zachorowań na grypę stwierdzoną na podstawie objawów lecz nie potwierdzoną badaniami laboratoryjnymi. W porównaniu do roku ubiegłego liczba takich zachorowań jest wyższa o 1177 przypadki.

Problem epidemiologicznym jest nadal gruźlica. W 2022 roku ilość zachorowań na gruźlicę wzrosła trzykrotnie pomimo, iż stale podejmowane są działania mające na celu zmniejszenie liczby takowych zachorowań.

Podobnie jak w latach ubiegłych planowane jest kontynuowanie działań w zakresie poprawy sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych, a szczególnie schorzeń pokarmowych i gruźlicy.

Na terenie powiatu biłgorajskiego nie odnotowano zachorowań, które mogłyby wynikać z turystyki międzynarodowej, np. z podróży do krajów tropikalnych. Nie odnotowano bowiem zachorowań na nietypowe/nieznane nam wcześniej jednostki chorobowe.

Sekcja EP nadal dąży do poprawy w zakresie zgłaszalności i rejestracji chorób zakaźnych. Szybkie zgłoszenie pozwala na podjęcie skutecznych działań profilaktycznych.

W 2022 r. roku Sekcja EP przeprowadziła 5069 wywiadów epidemiologicznych.

VII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny (NZ)

Bezpieczeństwo sanitarne w zakresie nadzoru zapobiegawczego jest realizowane poprzez:

1. W oparciu o ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko:

a) uzgadnianie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla opracowywanych projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i ich zmian oraz projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miast i gmin opracowywanych w ramach strategicznej oceny oddziaływania.

W tym zakresie w roku 2022 wydano 6 opinii.

b) rozpatrywanie wniosków w sprawie określenia obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko i zakresu raportu zgodnie z ustawą.

W roku 2022 wydano 25 opinii sanitarnych w sprawie braku potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.

Wydane opinie w sprawie braku potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dotyczyły następujących grup obiektów:

- budowa urządzeń wodnych do poboru wód podziemnych - 2
- zbieranie odpadów, punkt do zbierania złomu - 2
- budowa zespołu suszarni do drewna - 1
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej - 2
- budowa elektrowni fotowoltaicznych - 3
- przebudowa, budowa, remont dróg gminnych i powiatowych - 9
- budowa obwodnicy - 1
- budowa budynku produkcyjno-magazynowego – lakierni - 1
- rozbudowa i modernizacja elektrociepłowni ze zmianą funkcji na ciepłownię - 1
- realizacja punktu zbierania pojazdów wycofanych z eksploatacji, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego i przetwarzanie odpadów metali - 1
- przebudowa sieci wodociągowej, budowa wodociągu - 2

W 2 przypadkach wydano opinię stanowiącą o potrzebie przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i zakres sporządzenia raportu dla przedsięwzięć.

W 1 przypadku wydano opinię pozytywną w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia.

- c) wydawanie uzgodnień dot. odstąpienia od przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W roku 2022 wydawano 1 uzgodnienie w tym zakresie.

- d) uzgadnianie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miast i gmin.

W roku 2022 uzgodniono 6 projektów.

- e) uzgadnianie projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miast i gmin.

W roku 2022 wydano 3 uzgodnienia w tym zakresie.

Nie wydano uzgodnień negatywnych w zakresie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

2. Uzgadnianie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dokumentacji projektowej dla obiektów nowobudowanych, modernizowanych oraz przewidzianych do zmiany sposobu użytkowania.

W roku 2022 wydano 17 opinii do przedłożonych projektów budowlanych.

Uzgodnienia dokumentacji projektowej dotyczyły:

- zmiana sposobu użytkowania budynków gospodarczych, mieszkalnych na budynki usługowe /zakład kosmetyczny, zakład fryzjerski, punkt gastronomiczny, gabinet stomatologiczny, naprawa sprzętu AGD, warsztat mechaniki pojazdowej, biuro/ - 8

- przebudowa segmentu zachodniego szkoły podstawowej na potrzeby przedszkola i żłobka - 1
  - rozbudowa i przebudowa byłego Ośrodka Zdrowia z dostosowaniem do funkcji Poradni Rehabilitacyjnej oraz wielofunkcyjnej Spółdzielni Socjalnej - 1
  - rozbudowa budynku garażowego oraz budowa wiaty magazynowej - 1
  - rozbudowa i przebudowa budynku biurowo-socjalnego - 1
  - budowa dodatkowego zbiornika wody pitnej - 1
  - budowa budynku produkcyjno-magazynowego - 1
  - rozbudowa hali produkcyjnej - 1
  - wydzielenie pomieszczeń działu farmacji szpitalnej w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym - 1
  - budowy budynku usługowego /poradnia stomatologiczno-protetyczna/ - 1
- 3. Uczestniczenie w dopuszczeniu do użytku obiektów budowlanych lub ich części w trybie art. 56 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane.**
- W roku 2022 uczestniczono w odbiorze 31 obiektów budowlanych. W trakcie odbiorów nie wydano opinii negatywnych. W jednym przypadku wydano opinię z zastrzeżeniem, która została przekazana Powiatowemu Inspektorowi Nadzoru Budowlanego w Biłgoraju oraz nadzorowi bieżącemu.
- W 1 przypadku zawieszono postępowanie administracyjne na wniosek Strony.
- Kontrole dotyczyły między innymi następujących grup obiektów:
- budowa zbiornika na wodę o poj. 120 m³ wraz z pomieszczeniem i zestawem pompowym - 1
  - budowa budynku pakowania i przetwórstwa spożywczego z zapleczem socjalno-biurowym, z punktem sprzedaży - 1
  - budowa budynków letniskowo-usługowych - 5
  - budowa stacji paliw - 1
  - budowa, nadbudowa lub rozbudowa budynków handlowo-usługowych - 4
  - budowa budynków usługowych /gabinet integracji sensorycznej, palarnia kawy, mechanika pojazdowa, gabinet odnowy biologicznej/ - 4
  - budowa budynku usługowo-mieszkalnego - 1
  - rozbudowa chłodni o część magazynową - 1
  - przebudowa i zmiana sposobu użytkowania budynków gospodarczych na działalność usługową /warsztat samochodowy, usługi fryzjerskie, lakiernia/ - 3
  - przebudowa i zmiana sposobu użytkowania budynku usługowego na zakład pogrzebowy - 1
  - rozbudowa, budowa hal magazynowych - 3
  - rozbudowa stacji uzdatniania wody - 1
  - budowa budynku socjalno-biurowego - 1

- zmiana sposobu użytkowania części budynku mieszkalnego na lokal gastronomiczny - 1
- budowa budynku produkcyjno-magazynowego - 1
- budowa i przebudowa sieci wodociągowej - 1
- remont, przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków - 1

W 2022 r. NZ nie uczestniczył we wspólnych kontrolach z nadzorem bieżącym.

W 2022r. nie były przeprowadzane kontrole budowy.

4. Wydawanie opinii o spełnieniu wymagań higieniczno-zdrowotnych dla obiektów wynikających z przepisów szczególnych.

W tym zakresie w roku 2022 wydano 3 opinie, w tym między innymi:

- opinie wydane na podstawie art. 106 ust. 4 pkt 2 lit. f ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*, dotyczące spełnienia warunków bezpieczeństwa i higieny w budynku przeznaczonym na placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu specjalistyczno-terapeutycznego oraz w budynku przeznaczonym na placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu interwencyjnego – 2
- opinia wydana na podstawie art. 3 pkt 3 w związku z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, dotycząca spełnienia wymagań higieniczno-zdrowotnych dla pomieszczeń i urządzeń przeznaczonych na zakład fryzjersko-barberski – 1

5. Ilość wydawanych opinii przez NZ jest uzależniona od czynników zewnętrznych.

W 2022 roku rozpatrzono ogółem 101 spraw oraz przeprowadzono 34 kontrole w ramach działalności NZ.

6. Decyzje płatnicze.

W 2022r. za wykonywane czynności w pionie NZ sanitarnego wydano ogółem – 48 decyzji płatniczych.

PODSUMOWANIE:

W 2022 r. nie wydano opinii negatywnych dla obiektów zgłaszanych do odbioru, ponieważ inwestorzy w trakcie procesu inwestycyjnego wątpliwe i trudniejsze sprawy konsultowali wcześniej czy to na etapie sporządzania i uzgadniania dokumentacji projektowej czy to podczas przekazywania obiektów do użytkowania. W 2022 r. nastąpił dalszy rozwój regionu i powiatu biłgorajskiego w zakresie nowych inwestycji, modernizacji istniejących obiektów oraz rozbudowy infrastruktury technicznej. Przewodzącym kierunkiem rozwoju powiatu biłgorajskiego w 2022 r. była przedsiębiorczość w zakresie usług i handlu. Realizacja inwestycji na terenie powiatu przyczynia się do dalszej poprawy stanu sanitarnego zakładów pracy, obiektów usługowych, użyteczności publicznej itp. Powstawanie nowych obiektów usługowych i handlowych jest bardzo istotne w kontekście rozwoju społeczno-gospodarczego. Położenie powiatu biłgorajskiego w obrębie Roztocza sprzyja m.in. powstawaniu obiektów lotniskowo-usługowych.

IX. Oświata zdrowotna i promocja zdrowia

Wiodącym celem pracy Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia (OZiPZ) były działania zmierzające do zwiększenia świadomości zdrowotnej w zakresie utrzymania i wzmacniania potencjału zdrowia oraz identyfikowania czynników szkodliwych.

Cel ten był osiągnięty poprzez:

- koordynację programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, rodziców w środowisku szkolnym oraz środowisku lokalnym;
- realizację akcji ogólnopolskich i lokalnych skierowanych do ogółu społeczeństwa lub docelowych grup odbiorców;
- wdrożenie programów poprzez wystosowanie pisma do dyrektorów przedszkoli, szkół podstawowych i ponadpodstawowych z wytycznymi dot. realizacji programów w roku szkolnym 2022/2023
- nawiązywanie partnerstwa w podejmowanych działaniach z podmiotami realizującymi zadania w zakresie zdrowia publicznego oraz ze środkami masowego przekazu;

W roku 2022 przeprowadzono 44 wizytacje. Koordynowano realizację 8 programów edukacyjnych w przedszkolach, szkołach podstawowych i ponadpodstawowych oraz 11 akcji o zasięgu ogólnopolskim, wojewódzkim i lokalnym adresowanym do ogółu społeczeństwa. Problemem zdrowotnym w skali kraju, województwa i powiatu są obok chorób zakaźnych (w tym Covid-19) choroby niezakaźne takie jak: nadwaga, otyłość, choroby układu krążenia, choroby nowotworowe, uzależnienia (w tym środki zastępcze), cukrzyca i inne. PIS podejmuje działania zapobiegawcze w formie programów edukacyjnych adresowanych do dzieci, młodzieży i ich rodziców oraz interwencji nieprogramowych adresowanych do ogółu społeczeństwa.

Programy o zasięgu ogólnopolskim.

1. Profilaktyka zakażeń HIV i zachorowań na AIDS – w zakresie zapobiegania zakażeniom i diagnostyki wirusa HIV.

W roku 2022 działania edukacyjno-informacyjne realizowane były w 8 szkołach ponadpodstawowych i podczas wycieczki w 26 placówkach., w których przeprowadzono rozmowy i pozostawiono materiały edukacyjne.

Do szkół ponadpodstawowych wysłano pisma informujące o „Kampanii Społecznej #jedynytest. W dniu 16 listopada Kc ds. AIDS zainicjowała kampanię trwającą do 2 grudnia 2022 roku ze szczególnym uwzględnieniem Europejskiego Tygodnia Testowania w kierunku HIV (ETT) trwające od 21-28 listopada 2022 roku .

Kampania skierowana jest do młodych osób, które rozpoczęły życie seksualne często nie mając wiedzy, jaką przeszłość seksualną miał nasz partner, czy chociaż raz w życiu nie miał kontaktu

seksualnego z osobą , która mogła być zakażona HIV. Celem kampanii jest zachęcenie zwłaszcza młodych ludzi do wcześniejszej diagnostyki w kierunku HIV.

Co roku 1 grudnia obchodzony jest Światowy Dzień AIDS jako jedna z największych kampanii zdrowia publicznego zainicjowanych przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) w 1988 roku. Hasło tegorocznej kampanii brzmiało: „**WYRÓWNAJMY**” i jest **wezwaniami do działania**. Zamieszczono na stronie internetowej i Facebooku w/w informacje oraz przesłano informację do prasy lokalnej i telegazety Biłgorajskiej Telewizji Kablowej. Wysłano pismo do szkół ponadpodstawowych z prośbą o zaakcentowanie tego dnia w swoich placówkach.

Dostarczono materiały edukacyjne informacyjno- profilaktyczne HIV/AIDS w języku polsko- ukraińskim do placówek(łącznie 26) ,w których przebywają uchodźcy z Ukrainy.

Sporządzono 6 informacji dotyczących działań informacyjno- profilaktycznych z zakresu promocji zdrowia dla uchodźców z Ukrainy objętych wojną.

2. Program „**ARS, czyli jak dbać o miłość**” -profilaktyka z zakresu przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu , tytoniu i innych środków psychoaktywnych.

Program skierowany jest do młodzieży szkół ponadpodstawowych.

Wdrożenie programu odbyło się poprzez wystosowanie pisma do dyrektorów szkół oraz koordynatorów programu, informującego o realizacji kolejnej edycji programu. Program realizowało 7 szkół ponadpodstawowych. Przeprowadzono 5 wizytacje oceniające realizację programu w szkole. Prowadzono również dystrybucję materiałów edukacyjnych. Programem objęto 578 uczniów i 217 rodziców.

3. Program edukacji antytytoniowej „**Czyste Powietrze Wokół Nas**”, skierowany jest do dzieci w wieku przedszkolnym i ma na celu ukształtowanie właściwych postaw wobec palenia tytoniu u dzieci i ich rodziców. W roku szkolnym 2021/2022 program wdrożono poprzez sporządzenie w 11 szkołach Protokołów z Narady dotyczących realizacji kolejnych edycji programów oraz wystosowanie pisma do dyrektorów szkół oraz koordynatorów programu z wytycznymi dot. realizacji programu. Program realizowało 6 przedszkola i 24 oddziałów przedszkolnych. Edukacją objęto 899 dzieci oraz 394 rodziców i opiekunów. Program realizowano w oparciu o scenariusze zajęć zamieszczone w poradniku dla realizatora, metodą warsztatów dydaktycznych, z wykorzystaniem aktywizujących metod pracy. Przeprowadzono 11 wizytacji oceniających realizację programu w szkole.

4. „**Bieg po zdrowie**” to program edukacji antytytoniowej adresowany do dzieci klas IV szkół podstawowych. Program miał na celu opóźnienie lub zapobieganie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży oraz pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego.

Wdrożenie programu odbyło się poprzez wystosowanie pisma do dyrektorów szkół oraz koordynatorów programu z wytycznymi dot. realizacji programu w roku szkolnym 2021/2022. Realizacja programu przebiegała w oparciu o materiały programowe dostępne w wersji elektronicznej w formie 6 zajęć z wykorzystaniem aktywizujących metod i form pracy. W roku szkolnym 2021/2022 programem objęto 303 uczniów z 17 szkół podstawowych oraz 289 rodziców. Przeprowadzono 4 wizytacje oceniające realizację programu w szkole.

- 5. Skąd się biorą produkty ekologiczne** - program skierowany jest do dzieci 5-6 letnich uczęszczających do przedszkoli oraz do rodziców i opiekunów dzieci. Celem programu jest zwiększenie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego, budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat, kształtowanie umiejętności wyboru produktów ekologicznych, propagowanie zdrowego stylu życia oraz zwiększenie wiedzy i świadomości przedszkolaków o nawykach higieniczno-zdrowotnych. Wdrożenie programu poprzedziło wystosowanie pisma do dyrektorów przedszkoli i szkół podstawowych z wytycznymi dot. realizacji programu w roku szkolny 2021/2022. Zajęcia w programie *Skąd się biorą produkty ekologiczne* realizowane były poprzez wykorzystanie dedykowanej dzieciom publikacji oraz filmu animowanego „Skąd się biorą produkty ekologiczne”, jak również opracowanego scenariusza zajęć dla nauczycieli i lekcji pokazowej.

W roku szkolnym 2021/2022 programem objęto 680 dzieci z 23 placówek oświatowych oraz 394 rodziców. Przeprowadzono 15 wizytacji oceniających realizację programu w szkole.

- 6. Program „Trzymaj Formę”**, który miał na celu zapobieganie otyłości i nadwadze wśród młodzieży szkolnej, oraz kształtował właściwe nawyki żywieniowe i popularyzował aktywność fizyczną. Wdrożenie programu odbyło się poprzez wystosowanie pisma do dyrektorów szkół oraz koordynatorów programu z wytycznymi dot. realizacji programu w roku szkolnym 2021/2022 oraz w 6 szkołach sporządzenie Protokołów z Narady dotyczących realizacji kolejnej edycji programu.

Wystosowano pismo do dyrekcji Szkół Podstawowych w powiecie Biłgoraj informujące o szkoleniu on-line z zakresu Ogólnopolskiego Programu Edukacyjnego „Trzymaj Formę” w dniu 02.12.2022r. Organizatorem szkolenia była WSSE w Lublinie przy współpracy z Kuratorium Oświaty w Lublinie. Szkolenie adresowane było do koordynatorów szkolnych programu „Trzymaj Formę”, Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych oraz pracowników pionu promocji zdrowia PSSE (koordynatorów powiatowych).

W roku szkolnym 2021/2022 program realizowało 17 szkół podstawowych (od kl. IV-VIII), edukacją objęto 1691 uczniów, uczniowie uczestniczące czynnie w aktywnościach ruchowych - 1621 oraz rodzice uczestniczące w programie- 376 osób.

Przeprowadzono 2 wizytacje oceniające realizację programu w szkole.

Działania o zasięgu wojewódzkim i lokalnym.

7. Program edukacyjny „**Wybierz Życie – Pierwszy Krok**”, adresowany do uczniów szkół ponadpodstawowych, dotyczył profilaktyki raka szyjki macicy. Miał na celu stworzenie świadomości zagrożenia rakiem szyjki macicy wynikającym z zakażenia wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV), oraz zainicjowanie dyskusji, dzięki której kobiety z pokolenia rodziców podejmą odpowiednie działania profilaktyczne, i wykonają badanie cytologiczne. Kolejna edycja była realizowana dzięki wsparciu fundacji „MSD dla Zdrowia Kobiet”. Wdrożenie programu poprzedziło wystosowanie pisma do dyrektorów szkół ponadpodstawowych z wytycznymi dot. realizacji programu w roku szkolnym 2021/2022, zebranie deklaracji udziału w programie. W roku 2021/2022 program realizowało 1093 uczniów w 7 szkołach ponadpodstawowych, edukacją objęto także 445 rodziców i 51 nauczycieli. Przeprowadzono 3 wizytacje oceniające realizację programu w szkole.
8. Program edukacyjny „**Podstępne WZW**” adresowany do uczniów szkół ponadpodstawowych, mający na celu zapobieganie rozprzestrzenianiu się zakażeń WZW typu B i C. W roku 2021/2022 program realizowało 4068 uczniów w 6 szkołach ponadpodstawowych, informacją o programie objęto także 89 rodziców. Wdrożenie programu przeprowadzone zostało wystosowanie pisma do dyrektorów szkół ponadpodstawowych z wytycznymi dot. realizacji programu w roku szkolnym 2021/2022. Nie przeprowadzono wizytacji oceniającej realizację programu w szkole.
9. Program edukacyjny „**Znamie! Znam je?**” adresowany do uczniów szkół ponadpodstawowych, mający na celu popularyzację wiedzy na temat czerniaka. W roku 2021/2022 programem objęto 4265 uczniów w 7 szkołach ponadpodstawowych, informację o programie przekazano 496 rodzicom. Wdrożenie programu poprzedziło wystosowanie pisma do dyrektorów szkół ponadpodstawowych z wytycznymi dot. realizacji programu w roku szkolnym 2021/2022. Przeprowadzono 4 wizytacje oceniające realizację programu w szkole.

Akcyjne działania oświatowo - zdrowotne

10. „**Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem tytoniu** - działania mające na celu ograniczenie narażenia na dym tytoniowy (w odniesieniu do czynnego i biernego palenia tytoniu) Polaków, poprzez między innymi zmianę postaw społecznych wobec palenia tytoniu. W ramach zadania prowadzono: miesięczny monitoring aktualnej sytuacji dotyczącej realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania palenia tytoniu i wyrobów tytoniowych w miejscach użyteczności publicznej, w tym w zakładach opieki zdrowotnej, szkołach i placówkach oświatowych, pomieszczeniach zakładów pracy. Przestrzeganie zakazu palenia tytoniu skontrolowano w 461 obiektach.

- 11. „31 maja - Światowy Dzień bez Tytoniu”** – został ustanowiony przez Światową Organizację Zdrowia w 1987 roku aby przypominać ludziom szkodliwym działaniu papierosów i zachęcać ich do wizyt u lekarzy specjalistów. Głównym celem kampanii było zwrócenie uwagi na powszechność nałogu palenia i jego negatywne skutki zdrowotne, a także ochrona podczas trwania epidemii koronawirusa przed dymem papierosowym różnych grup społecznych. W ramach działań w powiecie biłgorajskim w celu dotarcia do szerszego grona odbiorców publikowano informacje na stronie internetowej i Facebooku PSSE, ekspozycji wizualnej oraz informacja w telegazecie Biłgorajskiej Telewizji Kablowej. Działaniami objęto 2845osób.
- 12. Profilaktyka środków zastępczych tzw. nowych narkotyków**, była realizowana poprzez prowadzenie działań zapobiegawczych w formie kącików edukacyjnych i form wizualnych, udzielania instruktaży i porad dla pracowników oświaty, prowadzenie dystrybucji materiałów informacyjnych między innymi podczas wypoczynku dzieci i młodzieży. Prezentowana tematyka skierowana była do 1327 odbiorców.
- 13. Europejski Tydzień Szczepień (ETS)**przebiegający w 2022 roku pod hasłem **„Długie życie dla wszystkich”**. W tym roku (ETS) skupiło się na znaczeniu szczepionek dla ochrony ludzi w każdym wieku i z różnych środowisk. Celem hasła było wzmocnienie znaczenia sprawiedliwego i rozszerzonego dostępu do szczepionek, aby przyczynić się do długiego i zdrowego życia dla wszystkich. Do propagowania znaczenia szczepionek „Długie życie dla wszystkich” zamieszczono informację na stronie internetowej i Facebooku PSSE, przesłano informację do prasy lokalnej i telegazety telewizji kablowej oraz wystosowano pismo do Starostwa Powiatowego i wszystkich urzędów miast i gmin w powiecie Biłgoraj. Działaniami objęto 2357 osób.
- 14. Profilaktyka Zatrucie Grzybami** – wystosowano pismo do dyrekcji przedszkoli w powiecie biłgorajskim o trwającym sezonie grzybobrania i przesłano prezentację „Przygody w lesie, grzybobranie” dla najmłodszych dzieci oraz wystosowano pismo do dyrekcji szkół podstawowych w powiecie Biłgoraj również z trwającym sezonem grzybobrania i przesłano materiały na temat grzybów „Wirtualny Atlas grzybów” oraz prezentację „Przygody w lesie, grzybobranie” dla najmłodszych dzieci. W roku 2022 nie przeprowadzono wystawy grzybów z powodu braku możliwości na trwające prace remontowe budynku PSSE oraz jego otoczenia. Udzielono 24 porad grzyboznawcy, atestów - 0.
- 15. Światowy Dzień Rzucania Palenia - 17 listopada 2022 r.** – obchodzony zawsze w trzeci czwartek listopada. Święto to narodziło się w Stanach Zjednoczonych z inicjatywy dziennikarza Lynna Smitha, który 1974 roku zaapelował do czytelników swojej gazety, aby przez jeden dzień nie palili papierosów. W efekcie, aż 150 tysięcy ludzi spróbowało przez 1 dobę wytrzymać bez palenia. W następnych latach akcja objęła swoim zasięgiem inne kraje. W Polsce dzień ten obchodzony jest od 1991 roku. W ramach działań w powiecie biłgorajskim

w celu dotarcia do szerszego grona odbiorców publikowano informacje na stronie internetowej i Facebooku PSSE, ekspozycji wizualnej oraz informacja w telegazecie Biłgorajskiej Telewizji Kablowej oraz PPIS wystosowało pismo do NOWej Gazety Biłgorajskiej z prośbą zamieszczenia informacji dot. 17 listopada jako „**Światowego Dnia Rzucania Palenia Tytoniu**”. Wystosowano również pismo do Dyrektora Generalnego Przedsiębiorstwa Komunikacji Samochodowej w Biłgoraju Sp. z o.o z prośbą o wyrażenie zgody na zawieszenie plakatów dotyczących tematyki antytytoniowej z okazji przypadającego 17 listopada jako Światowego Dnia Rzucania Palenia Tytoniu, na dworcu PKS w Biłgoraju. Plakaty - dostarczono przez pracownika PSSE Biłgoraj.

16. Dzielne dzieciaki i ich sposoby na mikroby to zajęcia edukacyjne dla dzieci w wieku przedszkolnym. Zajęcia te zostały opracowane w związku z zaistniałą sytuacją epidemiologiczną. Celem tych zajęć jest:

- poznanie zasad ochrony swojego zdrowia przed mikroorganizmami poprzez wdrażanie zdrowego stylu życia i racjonalnego zachowania,
- poznanie zagrożeń związanych z obecną sytuacją epidemiologiczną - koronawirusem,
- poznanie niewidzialnego świata mikroorganizmów oraz sposobu ich transmisji,
- podnoszenie świadomości na temat dbania o higienę osobistą oraz dbałość o zdrowie własne, rówieśników i osób z otoczenia. Zajęcia te były przeprowadzone w 24 oddziałach przedszkolnych, edukacją objęto 1101 dzieci.

17. Światowy Dzień Zdrowia -7 kwietnia 2022 roku- obchodzony pod hasłem „**Nasza planeta, nasze zdrowie. Our planet, our health**”. Do propagowania idei Światowego Dnia Zdrowia 2022 wykorzystywano stronę internetową i Facebook PSSE, ekspozycje wizualne oraz informacje w telegazecie Biłgorajskiej Telewizji Kablowej. W ramach tej inicjatywy wystosowano informację merytoryczną oraz grafikę do 22 podmiotów leczniczych, urzędów miast i gmin, starostwa. Informacje te dotarły do 1950 odbiorców.

18. Akcja „Bezpieczny i zdrowy wypoczynek letni i zimowy” - adresowany jest do opiekunów i organizatorów zorganizowanego wypoczynku, w celu zapewnienia uczestnikom bezpiecznego i zdrowego spędzenia ferii zimowych i wakacji. W tym celu przekazywano wytyczne i zalecenia w formie pism do organizatorów i kierowników wypoczynku.

Dominującą formą edukacji były instruktaże i przekazywanie materiałów edukacyjnych z prośbą o zapoznanie z materiałami wszystkich uczestników wypoczynku, kącik edukacyjny, ekspozycja wizualna. W czasie akcji zimowej i wakacji profilaktyką objęto 754 dzieci i młodzieży oraz 140 opiekunów i wychowawców.

PODSUMOWANIE:

Programy edukacyjne w placówkach nauczania są oprzyrządowane w materiały edukacyjne, na które z wyprzedzeniem czasowym składamy zamówienia. Po otrzymaniu materiały dostarczane są przez pracowników PSSE w Biłgoraju do placówek realizujących programy. Realizacja programów odbywa się również poprzez korzystanie ze strony internetowej Głównego Inspektora Sanitarnego, na której są wszystkie programy, które są realizowane w placówkach nauczania.

Współpraca z mediami lokalnymi układa się dobrze, bez zastrzeżeń.

Instytucje działające na rzecz poprawy stanu zdrowia społeczeństwa, powinny zjednoczyć swoje wysiłki, w szczególności we wspieraniu lepszej dostępności profilaktyki, propagowaniu wiedzy w tym zakresie, promowaniu zdrowia i odpowiedzialnych zachowań w społeczeństwie.